

Kauno technologijos universitetas

Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakultetas

Edukacinių tinklalaidžių leksinės raiškos analizė

Baigiamasis magistro studijų projektas

Viktorija Ūkelytė

Projekto autorė

doc. dr. Jurgita Mikelionienė

Vadovė

Kaunas, 2021

Kauno technologijos universitetas

Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakultetas

Edukacinių tinklalaidžių leksinės raiškos analizė

Baigiamasis magistro studijų projektas

Technikos kalbos vertimas ir lokalizacija (6211NX031)

Viktorija Ūkelytė

Projekto autorė

doc. dr. Jurgita Mikelionienė

Vadovė

prof. dr. Jolita Horbačauskienė

Recenzentė

Kaunas, 2021

Kauno technologijos universitetas

Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakultetas

Viktorija Ūkelytė

Edukacinių tinklalaidžių leksinės raiškos analizė

Akademinio sąžiningumo deklaracija

Patvirtinu, kad:

1. baigiamąjį projektą parengiau savarankiškai ir sąžiningai, nepažeisdama(s) kitų asmenų autoriaus ar kitų teisių, laikydamasi Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo nuostatų, Kauno technologijos universiteto (toliau – Universitetas) intelektinės nuosavybės valdymo ir perdavimo nuostatų bei Universiteto akademinės etikos kodekse nustatytų etikos reikalavimų;
2. baigiamajame projekte visi pateikti duomenys ir tyrimų rezultatai yra teisingi ir gauti teisėtai, nei viena šio projekto dalis nėra plagijuota nuo jokių spausdintinių ar elektroninių šaltinių, visos baigiamojo projekto tekste pateiktos citatos ir nuorodos yra nurodytos literatūros sąrašė;
3. įstatymų nenumatytų piniginių sumų už baigiamąjį projektą ar jo dalis niekam nesu mokėjusi;
4. suprantu, kad išaiškėjus nesąžiningumo ar kitų asmenų teisių pažeidimo faktui, man bus taikomos akademinės nuobaudos pagal Universitete galiojančią tvarką ir būsiu pašalinta iš Universiteto, o baigiamasis projektas gali būti pateiktas Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybai nagrinėjant galimą akademinės etikos pažeidimą.

Viktorija Ūkelytė

Patvirtinta elektroniniu būdu

Ūkelytė, Viktorija. Edukacinių tinklalaidžių leksinės raiškos analizė. Magistro studijų baigiamasis projektas / vadovė doc. dr. Jurgita Mikelionienė; Kauno technologijos universitetas, Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakultetas.

Studijų kryptis ir sritis (studijų krypčių grupė): N05 (Vertimas, Humanitariniai mokslai).

Reikšminiai žodžiai: tinklalaidė, edukacinės tinklalaidės, leksinė raiška, sakytinė kalba, kodų kaita.

Kaunas, 2021. 51 p.

Santrauka

Šio magistro studijų baigiamojo projekto tikslas buvo išanalizuoti lietuvių ir anglų kalbų edukacinėse tinklalaidėse vartojamą leksiką, o siekiant tai įgyvendinti, išsikelti keturi uždaviniai: teoriškai pagrįsti tinklalaidžių, kaip naujos garsinės medijos, ir joms būdingos leksikos raiškos savitumą, išanalizuoti lietuvių ir anglų kalbų tinklalaidėse vartojamą leksiką, nustatyti, ar sociolingvistiniai veiksniai turi įtakos konkrečios leksikos vartojimui bei palyginti lietuvių ir anglų kalbų tinklalaidėse vartojamą leksiką ir kitus kalbos bruožus. Tema aktuali tuo, kad tinklalaidės kaip šiuo metu ypač aktyvaus elektroninio diskurso sakytinė apraiška yra viena iš naujų garsinės medijos rūšių, pasižyminti kategorijų gausa, o jose vartojama leksika labai įvairi ir priklauso ne tik nuo paties žanro specifikos, bet ir tinklalaidės tematikos bei įvairių sociolingvistinių veiksnių. Tyrimo objektu pasirinkta viena iš galimų tinklalaidžių kategorijų, tai edukacinės tinklalaidės ir jų leksinė raiška. Tyrime analizuotos dvi tinklalaidės, viena lietuvių, kita anglų kalbos. Pagrindžiant tyrimą teoriškai daugiausia remiamasi Z. Nauckūnaitės (2003), G. Tamaševičiaus (2008) bei P. Foster, A. Tonkyn'o ir G. Wigglesworth (2000) darbais. Empirinis tyrimas išskirtas į tris dalis. Pirmoje dalyje analizuoti tinklalaidžių epizodai apie fiziką ir astrofiziką, antroje – technologijas ir žinias. Abiejose dalyse gretinami tinklalaidžių kalbos ypatumai ir leksinės savybės. Trečioje dalyje apžvelgiami visi epizodai bei analizuojama, ar sociolingvistiniai veiksniai turėjo įtakos vartotai leksikai. Nustatyta, kad lietuvių kalbos epizode dominuoja kodų kaita, o angliškajame nevengiama pajuokauti, abejuose rasta daug mokslinės terminijos atvejų. Antroje dalyje taip pat, abejuose epizoduose vartota daug technologijų ir kompiuterijos terminijos, lietuvių kalboje daug kodų kaitos atvejų, vartojamas žargonas, o anglų kalboje formų trumpinimai. Trečioje dalyje palyginus visus epizodus atsiskleidė, kad edukacinėse tinklalaidėse gausu teminės terminijos, lietuvių kalboje gausu kodų kaitos (į lietuviškus sakinius įterpiami angliški žodžiai, neretai net nesistengiant jų sugramatinti, taip pat pasitaiko ir slaviškos kilmės žargonybių), o anglų kalboje labai ryškus žodžių trumpinimas, tačiau kodų kaita nefiksuoja. Pastebėta, kad tinklalaidės lietuvių kalba vedėjas rečiau įsitraukia į diskusiją, tik užduoda klausimus, o angliškosios tinklalaidės vedėjai diskutuoja drąsiau, ką galėjo lemti vedėjų amžius ir patirtis, be to, jų kalboje labai ryškūs humoro elementai. Atliktas tyrimas patvirtina, kad abiejų kalbų edukacinių tinklalaidžių leksinė kalbos raiška atspindi sakytinės kalbos bruožus, jų turinys lemia mokslinės terminijos ir profesinio žargono vartojimą, kam įtakos turi tam tikri sociolingvistiniai veiksniai, tačiau rasta ir specifinių, tik vienos kalbos tinklalaidėms būdingų ypatybių, pvz., angliškuose epizoduose nepastebėta kodų kaita, o lietuviškuose yra deminutyvų.

Ūkelytė, Viktorija. The Analysis of Lexical Expression in Educational Podcasts. Master's Final Degree Project / supervisor assoc. prof. dr. Jurgita Mikelionienė; Faculty of Social Sciences, Arts and Humanities, Kaunas University of Technology.

Study field and area (study field group): N05 (Translation, Humanities).

Keywords: podcasts, educational podcasts, lexical expression, spoken language, code-switching.

Kaunas, 2021. 51.

Summary

The aim of this Master's Final Degree Project was to analyse the lexis used in Lithuanian and English educational podcasts and for that four main goals were set: to theoretically substantiate the peculiarity of the expression of podcasts as new audio media and their specific lexicon, to analyse lexis used in Lithuanian and English podcasts, to determine whether sociolinguistic factors influence the use of a particular lexis and to compare the lexis and other language features used in Lithuanian and English podcasts. The subject of this project is relevant because podcasts as a spoken expression of currently active electronic discourse is one of the new types of audio media, characterized by many categories, so the lexis used is very diverse and depends not only on the genre, but also on the topic of the podcast and various sociolinguistic factors. The object of this project was one of the possible podcast categories, which is educational podcasts and their lexical expression. The study analysed two podcasts, one in Lithuanian and the other in English. Main theoretical sources were studies by Z. Nauckūnaitė (2003), G. Tamaševičius (2008), P. Foster, A. Tonkyn and G. Wigglesworth, (2000). The study was divided into three parts; in the first part episodes of podcasts on physics and astrophysics, in the second part episodes on technology and knowledge were analysed. In both parts, language and lexical properties were compared. In the third part findings of all episodes were described and analysed whether sociolinguistic factors influenced the lexis used. In the first part it was determined that the episode of the Lithuanian language is dominated by code-switching, and in the English jokes are common, in both episodes many cases of scientific terminology were found. In the second part technology and computer terminology were used in both episodes, a lot of code-switching and jargon used in Lithuanian episode, form shortening in English. In the third part, a comparison of all the episodes revealed that in educational podcasts specific terminology is often used, in Lithuanian there are a lot of code-switching (English words are inserted into Lithuanian sentences, often without even trying to grammar them, there are also Slavic slangs), and in English form shortening, but there are no code-switching cases. It was noticed that the host of the podcast in Lithuanian is less involved in the discussion, only asks questions, and the hosts of the English podcast frequently get involved in the discussion, which may have been because hosts of English podcast are older and have more experience, in addition, there are strong elements of humour in their speech. The study confirms that the lexical expression in educational podcasts in both languages reflects the features of spoken language, their content determines the use of scientific terminology and professional jargon, some influenced by certain sociolinguistic factors, but specific features of only one language were found, no code-switching was observed in English, and diminutives were present in Lithuanian,

Turinys

Paveikslų sąrašas	7
Lentelių sąrašas	7
Įvadas.....	8
1. Teoriniai tinklalaidžių leksikos tyrimo aspektai	10
1.1. Naujoji garsinės medijos rūšis – tinklalaidės	10
1.2. Tinklalaidės, kaip elektroninio diskurso apraška	13
1.2.1. Sakytinės ir rašytinės kalbos skirtumai	14
1.2.2. Sakytinės raiškos leksinės ypatybės	16
1.2.3. Sakytinės kalbos vartojimą veikiantys socialiniai veiksniai	18
2. Edukacinių tinklalaidžių leksinės raiškos analizė	20
2.1. Tyrimo metodologija	20
2.2. Tinklalaidžių leksinė raiška	21
2.2.1. Tinklalaidžių fizikos bei astrofizikos temomis analizė	21
2.2.1.1. Tinklalaidės „Mokslo sriuba“ 83 epizodo analizė	21
2.2.1.2. Tinklalaidės „StarTalk Radio“ Cosmic Queries – The 2020 Nobel Prize epizodo analizė... 25	
2.2.2. Tinklalaidžių technologijų ir žinių temomis analizė	28
2.2.2.1. Tinklalaidės „Mokslo sriuba“ 88 epizodo analizė	28
2.2.2.2. Tinklalaidės „StarTalk Radio“ Improving the News, with Max Tegmark epizodo analizė.. 34	
2.2.3. Analizuotų epizodų palyginimas	41
Išvados	45
Literatūros sąrašas	46
Informacijos šaltinių sąrašas	51

Paveikslų sąrašas

1 pav. Kalbos raiškų skirtumai (Nauckūnaitė, 2003)	15
2 pav. Teksto struktūra (Nauckūnaitė, 2003)	15
3 pav. Sąvokinės leksikos tankis (Nauckūnaitė, 2003)	16
4 pav. Tinklaidės aprašymas (Spotify, 2021)	23
5 pav. „Postdoko“ atitikmuo lietuvių kalboje.....	23
6 pav. „Google“ siūlomi pavadinimai	32
7 pav. Turinio pateikimas „Spotify“ platformoje	43

Lentelių sąrašas

1 lentelė. Epizodo dalyvių socialiniai veiksniai	42
2 lentelė. Epizodo kalbos ypatybės.....	42

Įvadas

Šiuolaikinis žmogus neįsivaizduoja savo dienos be technologijų. Pastarosios nuolat kinta, atsiranda naujų priemonių ar technologijų rūšių. Tinklalaidės yra viena naujesnių garsinės medijos rūšių Lietuvoje, bet jau plačiai naudojamos. Kadangi tinklalaidžių rūšių ir kategorijų gausu, kiekvienas naudotojas gali rasti sau tinkančią formą ir temą. Nors tinklalaidės yra vienas iš laisvalaikio praleidimo būdų, tačiau vis dažniau pasitelkiamos mokslo ir švietimo srityje. Tačiau tinklalaidės yra laisvos prieigos, kiekvienas norintis gali kurti savo turinį, o vartojama kalba nėra reglamentuojama, spontaniškos sakytinės kalbos raiška yra nenuspėjama. Kadangi tinklalaidžių populiarumas vis labiau didėja, jų žanriniai ypatumai, dalykinis turinys, edukacinė paskirtis ir kalbinė raiška susilaukia įvairių tyrėjų dėmesio. Atkreipiamas dėmesys į stilių susiliejamą, mokslinių sąvokų pavadinimų vartojimą pramaišiu su žargonybėmis, nenormine leksika, taip pat į kitus tinklalaidžių, kaip elektroninio diskurso apraiškos ypatumus.

Temos naujumas ir aktualumas. Tinklalaidės Lietuvoje išpopuliarėjo visai neseniai ir pačios populiariausios yra labiau bendro pobūdžio. Tačiau yra kelios, kuriose kalbama apie technologijų naujoves bei mokslo pasiekimus. Nors tinklalaidžių bei jų rūšių gausu, visgi tyrimų, kuriuose analizuojama tinklalaidžių kalba yra mažai. Minimas M. Stonkienės ir E. Janiūnienės (2020) tyrimas apie neformaliajame mokymesi naudojamas tinklalaidės, tačiau kalba ir terminologija labiau paliesta užsienio tyrėjų. Keli tyrėjai analizavo anglų kalbos įtaką tinklalaidėse – D. Ranasuriya (2015) bei T. A. Akanbis ir O. A. Aladesanmis (2014). M. W. Geoghegan ir D. Klassas (2008) pabrėžė, kad tinklalaidžių kalba yra laisva, naudojamas net žargonas. Kiek labiau į šios medijos terminiją, verčiau patį terminą ir jo darinius įsigilino J. P. Guikema (2009). Tyrime analizuotas terminas prancūzų kalba, tačiau ir čia neatmetama anglų kalbos įtaka. Tinklalaidėse naudojama sakytinė raiška, kuri plačiai analizuota užsienio, taip pat Lietuvos tyrėjų. Z. Nauckūnaitė (2003) aiškiai išskyrė, kuo sakytinė kalba skiriasi nuo rašto, o G. Tamaševičius (2008) sakytinės kalbos bruožus išskyrė pagal lytį bei amžių. Leksinės sakytinės kalbos ypatybės yra aiškios, minima net anglų kalbos įtaka, tačiau tirti tik jau egzistuojantys šnekamosios kalbos registrai. Visgi darbų, kuriuose būtų analizuojama konkrečios tinklalaidės leksinė raiška, pasigendama, todėl šis tyrimas tiek dėl analizuojamos srities, tiek dėl pačio tyrimo aspekto yra naujas ir aktualus.

Tyrimo objektas – edukacinių tinklalaidžių leksinė raiška.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti lietuvių ir anglų kalbų edukacinėse tinklalaidėse vartojamos kalbos leksinę raišką.

Tyrimo uždaviniai:

1. teoriškai pagrįsti tinklalaidžių, kaip naujos garsinės medijos, ir joms būdingos leksikos raiškos savitumą;
2. išanalizuoti lietuvių ir anglų kalbų tinklalaidėse vartojamą leksiką;
3. nustatyti, ar sociolingvistiniai veiksniai turi įtakos konkrečios leksikos vartojimui;
4. palyginti lietuvių ir anglų kalbų tinklalaidėse vartojamą leksiką ir kitus kalbos bruožus.

Tyrimo medžiaga – remtasi kitų tyrėjų rašto darbais bei tyrimais. Naudoti teoriniai su tinklalaidėmis bei sakybine leksika susiję šaltiniai. Praktinėje dalyje duomenys rinkti iš dviejų konkrečių tinklalaidžių.

Baigiamojo projekto teorinėje dalyje bus aptariamas tinklalaidžių atsiradimas, rūšys bei kategorijos, šiais medijai būdinga kalba, išskirta edukacinių tinklalaidžių rūšis, taip pat aprašomi sakinės kalbos ypatumai ir būdinga leksika. Aptariami sociolingvistiniai veiksniai bei kitų kalbų įtaka. Metodologinėje dalyje trumpai pristatomos pasirinktos tinklalaidės, naudoti šaltiniai bei taikytas tyrimo metodas. Tiriamojoje projekto dalyje bus analizuojama tinklalaidėse vartojama leksika, susijusi terminija, kalbėtojų bruožai bei skirtumai. Bus lyginama lietuvių ir anglų tinklalaidėse vartojama leksika, kalbėtojų skirtumai bei panašumai.

1. Teoriniai tinklalaidžių leksikos tyrimo aspektai

Pirmoje dalyje bus apžvelgiama tinklalaidžių, kaip naujosios medijos, kilmė ir kaita. Aptariamos galimos tinklalaidžių rūšys, jų sklaidos priemonės bei įvairios kategorijos, taip pat edukacinė paskirtis. Kaip naujų medijų žanras, tinklalaidės gretinamos su radiju, garsinės medijos rūšimi, kuri turi viešam elektroniniam diskursui būdingų bruožų ir yra reiškiamą savita leksika. Be kalbos aspektų analizuojami kiti požymiai, kaip amžius, lytis ar vieta visuomenėje.

1.1. Naujoji garsinės medijos rūšis – tinklalaidės

Kasdien tobulėjančiame ir skaitmenizuotame pasaulyje laisvo laiko praleidimas dažnai įtraukia mėgstamos laidos žiūrėjimą ar įdomios programos klausymą. Kadangi televizorius ar radijo imtuvus nebūtini, užtenka pasiimti mobilųjį telefoną ar gauti prieigą prie interneto ir norima programa gali būti pasiekama visur (Cebeci ir Tekdal, 2006). Viena populiariesnių veiklų – įvairių tinklalaidžių turinio klausymas.

Analizuojant tinklalaides plačiau, jos neretai tapatinamos su radijo laidomis, kadangi kiekviena nauja priemonė nuo kažko prasideda ar naujovės idėja kyla iš jau esančio objekto (Berry, 2016). Kaip žinia, radijas viena pirmųjų garsinės medijos (žinių sklaidos priemonės) sričių, o garso formatas žmogui gerai pažįstamas (Spinelli ir Dann, 2019). Nors tinklalaidės ir tapatinamos su radiju, tačiau jų atsiradimas turi savo istoriją. 2001 metais „Apple“ įmonė į rinką išleido pirmąjį didelės talpos nešiojamą grotuvą „iPod“, į kurį buvo galima kelti ne tik muzikos failus, bet ir filmus, taip pat ši nauja technologija suteikė galimybę kurti naują mediją – tinklalaides (Jham, Duraes, Strassler ir Sensi, 2008). Kuomet 2000 metais buvo sukurta informacijos santraukos (RSS) technologija (angl. *Really Simple Syndication*), atsirado galimybė RSS pritaikyti tinklalaidėms kurti, jų paieškai ir srautui generuoti (Matthews, 2006). Atsiradus tinklalaidžių technologijoms ir jų poreikiui, 2004 metais pirmą kartą buvo paminėtas angliškas terminas *podcast*, kurio sandarai naudoti du žodžiai, tai jau prieš tai minėtas nešiojamo grotuvo „iPod“ pavadinimas ir angliškas terminas *broadcast* (Jham ir kt., 2008). Angliškos kilmės terminas paplito ir kitose šalyse. Štai J.P. Guikema (2009) analizavo tinklalaidės terminą prancūzų kalboje. Nustatyta, kad jis išlaiko anglų kalbos rašybą, tik pridėdamas vyriškosios giminės žymimasis artikkelis *le – le podcast*, kaip ir vedinys – *le podcasting*. Terminas prancūzų kalboje prigijo, tik Kvebeke, Kanadoje, kur visaip stengiamasi išsaugoti prancūzų kalbą ir neįsileisti anglų kalbos skolinių, pasiūlyti naujadarai – *la baladodiffusion* (angl. *podcasting*), *la baladoemission* arba *le balado* (angl. *podcast*). Visgi pastarieji neišlaiko giminės, kas gali būti painu, o ir prancūzų kalbos biuras Kvebeke siūlo minėtų terminų vengti dėl netaisyklingos rašybos arba anglų kalbos įtakos. Priimtinausias terminas *le balado*. Visgi vartojimo prasme girdimi įvairūs terminai (Guikema, 2009).

Lietuvių kalboje terminas *tinklalaidė* teikiamas kaip rekomenduojamas svetimžodžio atitikmuo ir nors jau buvo patvirtintas 2012 metais (Stonkienė ir Janiūnienė, 2020), vartoseną dar nėra nusistovėjęsi. Štai V. Celiešienė (2012) savo straipsnyje apie tinklaraštininkų kalbą teigia, kad nors lietuvių kalboje jau yra patvirtinti tokie terminai, kaip *tinklaraštis*, *tinklalaidė* ir kiti, visuomenėje mieliau vartojami ir net dažniau nei teiktini terminai yra svetimžodžiai *blogas*, *podcastas* ir jų vediniai. Enciklopediniame kompiuterijos žodyne ([EKŽ], 2020) terminas *tinklalaidė* apibrėžiamas kaip „Internete patalpintas prenumeruojamas garso arba vaizdo failų rinkinys. Gali būti radijo laidų įrašai arba įrašai, sukurti specialiai interneto lankytojams. Kiekviena tinklalaidė sudaryta iš atskirų dalių (epizodų) serijos ir gali būti prenumeruojama“ (EKŽ, 2020).

Lietuvoje pirmąją tinklalaidę laikoma NARA. Ją 2015-aisiais pradėję multimedijų žurnalistė ir fotožurnalistas suvienijo dešimtis bendraminčių, visgi su pirmąją profesionalia tinklalaidę startavo tik 2017-aisiais, o prieš porą metų prie jų prisijungė ir tinklalaidė rusų kalba „CoMeta“. NARA daugiausia analizuoja socialinius reiškinius ir visuomenei aktualias temas bei problemas (NARA, 2020). Nors Lietuvoje tinklalaidės įgavo populiarumo palyginti neseniai, jų nuolat daugėja, plečiasi jų tematika, o girdima kalba pasiekia vis gausesnę auditoriją.

Nors radiją ir tinklalaidę sieja garso formatas, tačiau yra ir skirtumų. Pavyzdžiui, tinklalaidės kūrimui nereikalingas didelis biudžetas, taip pat pats formatas yra laisvo pobūdžio, be muzikinių intarpų (Berry, 2015; 2016). Tinklalaidės prasidėjo kaip laisvo turinio įvairios programos, bet dabar galima rasti į vieną temą koncentruotų, mokomųjų, aptariamųjų, skirtingų kalbų ar tikslų tinklalaidžių (Jham ir kt., 2008). Su tinklalaidžių gausa atsirado ir įvairių skaitmeninių platformų poreikis ne tik informacijos sklaidai, bet ir bendroms taisyklėms. Populiariausios platformos – „YouTube“, „iTunes“ jau seniai prieinamos turinio kūrėjams (Sullivan, 2019). Viena iš naujesnių tinklalaidę talpinančių platformų, tai „Spotify“, kur galima pasiekti per šimtą tūkstančių tinklalaidžių garso formatu (Clifton ir kt., 2020), taip pat įvairaus turinio kūrėjų pamėgta platforma „Patreon“, veikianti sutelktinio finansavimo principu (Regner, 2020). Esant įvairių medžiagos talpinimo platformų, atsiranda galimybė kurti kelių rūšių tinklalaidę:

- garso formato. Ši rūšis dažnai lyginama su radiju dėl savo formato, tačiau ryšys tarp klausytojo ir tinklalaidę yra gilesnis. Tam įtakos turi tinklalaidžių mobilumas (mobiliajame įrenginyje tinklalaidę galima klausytis visur), temų įvairovė, galimybė atsiskirti, sustabdyti ar dar kartą perklausyti norimą epizodą, taip pat ir programos laisvė (tinklalaidžių kūrėjai neturi pereiti per redaktorių ar kitas patikras, tad turinys yra laisvos formos) (Spinelli ir Dann, 2019). Garso formato tinklalaidę galima talpinti į visas prieš tai išvardytas platformas, bet pastaruoju metu labai išpopuliarėjo „Patreon“, kurioje klausytojai gali prisidėti prie tinklalaidę finansavimo ir tokiu būtu būti tikėtis dar geresnio turinio (Regner, 2020);
- vaizdo formato. Nors vaizdo formato programos lydi garsas, tačiau kalbant apie tinklalaidę – tai atskira rūšis. Šio formato tinklalaidę net tik įtraukia klausytoją, galima matyti šnekančiojo veido mimikas ar emocijas, bet ir koncentruoja dėmesį (Kay, 2014). Dar 2007 metais pastebėta, kad vaizdo tinklalaidę ima lenkti garso formatą dėl anksčiau išvardytų veiksnių, be to, galimybė talpinti vaizdo formato tinklalaidę į tokias visiems laisvai pasiekiamas platformas kaip „YouTube“ tik stiprina šios rūšies tinklalaidžių populiarumą (Cann, 2007);
- garso ir vaizdo formato. Šios rūšies tinklalaidę su vaizdu gaunamas ir garsas, ši rūšis prieinama visur, t. y. viena tos pačios tematikos tinklalaidę galima garso ir (ar) vaizdo formatu (Corl, Johnson, Rowell ir Fishman, 2008).

Skirtingai nuo radijo stočių, kurių trys pagrindinės laidų kategorijos yra orientuotos į pokalbius, muziką arba jaunimo programas (Bonini ir kt., 2014), tinklalaidžių kategorijos ir siūlomos temos atrodo neišsemiamos. M. Sharpe'as (2020) atliko tyrimą apie tinklalaidžių metaduomenis bei galimas rinktis tinklalaidžių kategorijas. Tyrime autorius pastebėjo, kad be jau esamų labiausiai žiūrimų kategorijų „Apple“ platformoje *Business* (liet. *verslas*), *Comedy* (liet. *komedija*) ir *Education&Science* (liet. *edukacija ir mokslas*), kuriamos naujos *True Crime* (liet. *nusikaltimas*) bei *Fiction&History* (liet. *literatūra ir istorija*), o be šių yra dar kitos penkios kategorijos: *Wrestling* (liet. *imtinės*), *Music Commentary* (liet. *apie muziką*), *Astronomy* (liet. *astronomija*), *Leisure* (liet. *laisvalaikis*), *Kids&Family* (liet. *vaikai ir šeima*) ir *Religion&Spirituality* (liet. *religija ir*

dvasingumas). Tyrimas atliktas Švedijos rinkoje ir švedams prieinamoje kitoje platformoje „Spotify“ kategorijų tiek pat, jei ne daugiau. Kategorijos kartoja arba jos pavadintos kitaip, pavyzdžiui, „Apple“ platformoje kategorija *Leisure*, o „Spotify“ – *Games&Hobbies* (liet. *žaidimai*). Esminė problema, kurią autorius išvelgė klasifikuojant tinklalaides pagal turinį, tai pačių tinklalaidžių tematika. Tinklalaidė gali būti priskirta prie vienos ar kitos kategorijos, tačiau ne visi šios epizodai gali būti tik ta tema. Verslo kategorijos tinklalaidėje kalba gali nukrypti į politiką ar religiją, tad ne visada kategorija gali tiksliai nusakyti tinklalaidės tematiką (Sharpe, 2020).

Tinklalaidžių klausymas labiausiai paplitęs tarp jaunų žmonių. Kiekvienas gali rasti sau tinkamą turinį, o temų, formatų įvairovė bei laisvas naudojimas tinklalaides paverčia ne tik laisvalaikio pramoga, bet ir edukacine priemone (Sandars, 2009).

Edukacinės tinklalaidės yra viena iš daugybės galimų tinklalaidžių kategorijų. C. Drew (2017) išskyrė tris galimus šios kategorijos žanrus – greitasis (angl. *The Quick Burst*), pasakojamasis (angl. *The Narrative*) ir pokalbių laida (angl. *The Chat Show*). Kiekvienas iš žanrų turi savo paskirtį. Greitosios tinklalaidės trunka iki 5 minučių, vedamos vieno pasakotojo ir apžvelgia vieną temą, skirtas skubantiems žmonėms. Pasakojamosios tinklalaidės gali trukti nuo 40 iki 80 minčių, vedamos vieno pasakotojo ir dažniausiai analizuoja istorinius įvykius. Pokalbių laidų tinklalaidėse dialogas vyksta tarp vedėjo ir pašnekovo (ar net kelių). Dažniausiai pašnekovas yra konkrečios mokslo srities žinovas, bet pokalbis gali vykti keliomis temomis (Drew, 2017).

Edukacinėmis tinklalaidėmis laikomos ne tik specifinės temos tinklalaidės, bet ir tos, kurios naudojamos mokant(is). U. Nurmukhamedov’as ir S. Sharakhimov’as (2021) analizavo, kaip tinklalaidės veikia kalbos mokymąsi. Tirtos 9 tinklalaidės anglų kalba, ir nors tyrimas buvo labiau orientuotas į studentų klausymo ir kalbos suvokimo galimybes, visgi buvo prieita prie išvados, kad tinklalaidėse vartojama labiau suprantama kalba ne tik gimtakalbiams, bet ir tiems, kam anglų kalba yra antroji (Nurmukhamedov ir Sharakhimov, 2021).

Tinklalaidžių nauda mokymuisi analizuota, tačiau konkrečių mokslo sričių tinklalaidžių analizių pasigendama. M. Stonkienė ir E. Janiūnienė (2020) analizavo tinklalaidžių naudojimą asmeninėje mokymosi aplinkoje ir nustatė, kad Lietuvoje studentai klausosi įvairių tinklalaidžių – susijusių su studijomis ar laisvo turinio. Jų privalumas – laisvė, klausantis galima atlikti namų ruošos darbus ar kitas užduotis, taip vienu metu gebama atlikti kelis dalykus. Visgi autorės pastebėjo, kad Lietuvoje tinklalaidės studentų yra klausomos savarankiškai, dėstytojai jų kaip mokymosi priemonių ar išteklių nerekomenduoja, to priežastis gali būti tai, kad tinklalaidės nėra mokslinis šaltinis (Stonkienė ir Janiūnienė, 2020).

N. Robson’o ir J. Greensmith’o (2009) atliktas tyrimas, kuriame vertintas rinkodaros tematikos tinklalaidžių populiarumas tarp šios studijų krypties studentų bei dėstytojų, taip pat parodė, kad tinklalaidės klausomos savarankiškai. Nors tinklalaidės ir vertinamos teigiamai, tačiau tik kaip papildomas išteklius. Visgi, pažymimas tinklalaidžių, kaip papildomos mokymosi priemonės žinioms pagilinti ar praplėsti, efektyvumas (Robson ir Greensmith, 2009). JAV, Tenesio universitete, dėstytojų grupės atliktas tyrimas, kuriame vertinta, kaip tinklalaidės veikia studentų akademinį pasiekimą, įprastas paskaitas perkėlus į garso formatą, paskaitų ar darbų kokybę nesuprastėjo. Rezultatai buvo panašūs, tiek įprastų paskaitų, tiek paskaitų tinklalaidės forma metu studentai geba atlikti paskirtas užduotis (O’Bannon, Lubke, Beard ir Britt, 2011). Plačiau edukacines tinklalaides analizavo H. Birch ir E. Weitkamp (2010). Autorių nuomone, kitaip nei tradicinė žiniasklaida,

tinklalaidės mokslą pateikia suprantamiau. Pats naujosios medijos formatas yra įtraukiantis, mokslas pristatomas kitaip nei įprasta, skirtingos nuomonės sukelia diskusijas. Edukacinio pobūdžio tinklalaidės prieinamos tiek specifinės mokslo srities žinovams, tiek mėgėjams ir besidomintiems (Birch ir Weitkamp, 2010).

Vis dažniau tinklalaidės naudojamos ne laisvalaikiui praleisti, o mokslui. Edukacinių tinklalaidžių klausymas turi daug privalumų, nors jos vertinamos tik kaip papildoma mokymosi priemonė, visgi puikiai tinkama žinioms plėsti. Tinklalaidžių žanrai susistemina informacijos ieškojimą ir populiarina konkrečią kategoriją, tad informacija randama greičiau ir pateikiama aiškiau nei įprastose mokslui skirtose priemonėse.

1.2. Tinklalaidės, kaip elektroninio diskurso apraiška

Tinklalaidžių kalba, kaip atskirtas tyrimo objektas, nagrinėta mažai. Galbūt todėl, nes tinklalaidės gan nauja medijos rūšis. Tinklalaidės galima priskirti viešam elektroniniam diskursui ne tik dėl jau išvardintų galimų šios medijos sklaidos priemonių (internetas, mobilieji telefonai, kompiuteriai, komentarai, pokalbiai ir kita), kuriose elektroninis diskursas realizuojamas rašytine arba (ir) sakytine kalba (Miliūnaitė, 2008). Kadangi tinklalaidės priskiriamos garsinės medijos žanrui (Cebeci ir Tekdal, 2006), svarbi garso formatu, taigi sakytine forma perteikiama kalba, kurios leksinės raiškos formos yra šio tyrimo objektas.

Jau buvo minėta, kad garsinės tinklalaidės kai kurių tyrėjų laikomos savotiškomis radijo laidomis, todėl kai kurios radijo kalbos tyrimų įžvalgos gali būti aktualios ir tiesiogiai susiję ir su tinklalaidžių kalbine charakteristika. Radijo laidų daroma įtaka kalbai yra akivaizdi. D. Ranasuriya (2015) analizavo radijo ir televizijos daromą įtaką kalbai Šri Lankoje. Pastebėta, kad radijo programoje būdinga kodų kaita, t. y., vienos kalbos keitimas kita tame pačiame pokalbyje. Nors kiekvienoje kalboje būdingos savitos gramatikos taisyklės, tačiau garsinę mediją sunku kontroliuoti. Tam daug įtakos turi urbanizacija ir kitų šalių įtaka, neatmetama ir konkurencija tarp radijo stočių, tačiau nuo to kenčia kalba. Autoriaus tyrimas atskleidė, kad Šri Lankoje kodų kaita dominuoja, o gimtoji kalba palaiapsniui yra išstumiamą (Ranasuriya, 2015).

Metais anksčiau panašų tyrimą atliko T. A. Akanbis ir O. A. Aladesanmis (2014), kurie tyrė radijo programų transliavimą vietine kalba Nigerijoje. Deja, dauguma radijo stočių joje programas transliuoja anglų kalba, nors tai yra oficiali Nigerijos valstybinė kalba, tačiau gimtoji yra jorubų. Kadangi kalba evoliucionuoja ir auga, autoriai gimtosios kalbos naujus žodžius ar posakius bandė išversti bei aprašyti anglų kalba. Prieita prie išvados, kad nors valstybinė ir radijo kalba yra anglų, tačiau gimtoji jorubų kalba vis keičiasi, tad sunku klausytojus supažindinti su informacija, kada žodžiai nėra pritaikyti klausančiajai auditorijai (Akanbi ir Aladesanmi, 2014). Visgi šio tokia kalbos kontrolė egzistuoja. Radijo programų yra įvairių, tačiau dauguma jų yra iš anksto numatytos. Tam ruošiami scenarijai, parengiamos temos ir įvairūs intarpai. Radijo laidų redaktoriai peržiūri paruoštus scenarijus ir įvertina kalbą, kuri turi atitikti esamos radijo stoties nuostatas (kiekviena turi savo), bendras kalbos taisyklės ir skyrybą. Žinoma, tiesioginiame eteryje kalbos klaidų neištaisys, tačiau prieš tai atliekami darbai, kad klaidų būtų kuo mažiau (Baume, Plumbley ir Calic, 2015).

Radijo kalbos analizė ne naujiena ir Lietuvoje. L. Nevinskaitė ir G. Tamaševičius (2019) analizavo, kaip radijo kalba buvo vertinama dar nuo XX amžiaus pradžios ir išsiaiškino, kad radijo laidų pranešėjai už kalbos klaidas ar „žargoniskumus“ buvo kritikuojami viešai, pabrėžiamos jų klaidos ir taisyklingais turėję būti variantai. Laidų vedėjai, rengėjai bei redaktoriai buvo supažindinami su

kalbos klaidomis, visgi į kalbininkų pastabas ne visada buvo atsižvelgiama, kadangi ne vieną dešimtmetį taisomi tie patys leksikos variantai, kaip *randasi*, *biški*, *daleiskim* ir kiti. Situacija šiek tiek pasitaisė naujaisiais laikais susikūrus Valstybinei lietuvių kalbos komisijai, patys žurnalistai ir radijo laidų vedėjai pradėjo gvildinti taisyklingos kalbos vartojimo problemas, tačiau ir dabar klaidų bei žargono vartojimo neišvengiama (Nevinskaitė ir Tamaševičius, 2019). Tačiau tai būdinga viešosioms radijo stotims, o komercinės radijo stotys nėra stipriai varžomos, o komercinio pobūdžio laidoms būdingas gilesnis emocinis ryšys, nevartojama formali kalba, bandoma įtraukti klausytoją (Steinfeld ir Laor, 2019). Tam, kad šios srities radijas išsiskirtų, naudojami įvairūs formatai – žinios, pokalbių laidos, muzika ar komedijos žanras, viskas, kad tik pritrauktų klausytoją (Chambers, 2006).

Nors tinklalaidės kūrimo procesas yra visai kitoks, lyginant su radiju, t. y. nereikia jokios stoties, redaktorių ar kitų atsakingų žmonių, tereikia turėti temą (tinklalaidės idėją), kažkiek išmanyti įrašymo programinę įrangą ir produktą išleisti į rinką, jos dėl savo turinio ir kalbos laisvumo primena komercinės radijo laidas. M. W. Geoghegan'as ir D. Klass'as dar 2008-aisiais savo knygoje apie tinklalaides ir jų kūrimą pabrėžė, kad tai gali daryti **bet kas** ir **bet kur**. Galima kalbėti apie virtuvinius įrankius, tinklalaidė gali trukti minutę ar valandą, autoriai netgi mini žargono vartojimą – „Can it be a slang? Uh-huh“ (Geoghegan ir Klass, 2008). Pabrėžiamas tinklalaidžių unikalumas, kad kiekviena jų gali atspindėti kūrėją ir netilpti į įprastus rėmus. Kadangi kiekviena tinklalaidė ir jos turinys priklauso nuo kūrėjo, už kalbos taisyklingumą ar redagavimą atsakingas vienas ir tas pats asmuo (Geoghegan ir Klass, 2008).

Tinklalaidžių klausytojams pritraukti pateisinamos įvairios priemonės bei kalba. Individualumas turi ir savų privalumų. Štai M. Stonkienės ir E. Janiūnienės (2020) atliktas tyrimas parodė, kad Lietuvoje studentai klausosi įvairių tinklalaidžių, tačiau vienas pagrindinių tinklalaidžių pasirinkimo aspektų yra šios kūrėjo ir (ar) pašnekovo charakteristikos – asmeninės savybės, atvirumas, originali tema ar laisva kalbėsena (Stonkienė ir Janiūnienė, 2020). Nors kalba ir jos maniera gali pritraukti klausytoją ar žiūrovą (vaizdo tinklalaidžių), bet tai neturi nieko bendro su kalbos taisyklingumu ar taisyklėmis.

1.2.1. Sakytinės ir rašytinės kalbos skirtumai

Tinklalaidžių kalbos tyrimai yra neatsiejami nuo sakytinės kalbos analizės, o sakytinės kalbos savybės geriausiai atsiskleidžia išryškinant jos ir rašytinės kalbos skirtumus, kurių yra tikrai nemažai (Zhang, 2013). Anglų kalboje išskiriami šie pagrindiniai sakytinės ir rašytinės kalbos skirtumai:

- sakinių ilgis,
- turimas laikas,
- išliekamoji vertė,
- emocinis ryšys.

Pastebėta, kad rašytinė anglų kalba yra ilgesnė, yra laiko apgalvoti norimą užrašyti informaciją, kuri išlieka ilgiau, jeigu sakytinė kalba nėra įrašoma. Tačiau rašytinės kalbos pagrindinis tikslas yra informacijos perdavimas, o sakytinė kalba labiau koncentruojasi į emociją, pašnekovų tarpusavio ryšį bei gebėjimą manipuluoti informacija (Zhang, 2013). Sakinio ilgis, kalbos apgalvojimas bei emocija priklauso nuo esamos situacijos. E. van Miltenburg'as, R. Koolen'as ir E. Krahmer'is (2018) nustatė, kad anglų kalboje sakytinės raiškos sakiniai buvo gerokai ilgesni negu rašytinės, taip pat sakytinėje kalboje vartojama daugiau atributinių būdvardžių irrieveiksmių. Štai danų kalboje sakinių ilgis mažai skiriasi, nors sakytinės kalbos sakiniai išlieka ilgesni, bet kitaip nei anglų kalboje, danų sakytinėje raiškoje vartojama mažiau atributinių būdvardžių, bet daugiaurieveiksmių kaip ir anglų

kalboje (van Miltenburg, Koolen ir Kraemer, 2018). Tačiau autoriai pabrėžė, kad tikslius kalbinius skirtumus galima pastebėti analizuojant panašias sritis, taip didesnė tikimybė gauti tikslius rezultatus.

Lietuvių sakytinę ir rašytinę kalbas lygino Z. Nauckūnaitė (2003). Autorė pastebėjo, kad lietuvių sakytinė kalba iš esmės yra trumpesnė, vykstanti tik tą momentą. Galima įžvelgti skirtingų kalbų bruožus. Tos pačios išvados priėjo ir B. Zhang (2013), tačiau E. van Miltenburg'as ir kt. (2018) nustatė, kad sakytinei kalba būdingas ilgumas, visgi gauti rezultatai priklauso nuo tirtos tematikos. Štai Z. Nauckūnaitė (2003) tyrusi lietuvių rašytinės ir sakytinės kalbos raišką, išskyrė pagrindinius skirtumus (žr. 1 pav).

Raiška \ Kriterijai	SAKYTINĖ	RAŠY TINĖ
1. Teksto struktūra	Komunikacinė	Nekomunikacinė
2. Sąvokinės leksikos tankis	Mažas	Didelis
3. Gramatinis kondensavimas	Nekondensuotos gramatinės formos	Kondensuotos gramatinės formos

1 pav. Kalbos raiškų skirtumai (Nauckūnaitė, 2003)

Autorė sakytinę ir rašytinę raiškas analizavo pagal tris kategorijas: **teksto struktūrą, sąvokinės leksikos tankį ir gramatinį kondensavimą**. Sakytinė kalba labiau komunikacinio pobūdžio, dažai dėstomos kelios mintys, kalba gali būti iškraipyta. Pasak autorės „rašytinė kalba „plaukia“, o sakytinė „straksi“, – užrašytą šneką sunku skaityti, nes ji turi savus dėsnius, priklausančius tiek nuo komunikacijos tikslo, tiek nuo adresanto“ (Nauckūnaitė, 2003) (žr. 2 pav.).

Sakytinė raiška	Rašytinė raiška
... susipažinom katedroj vakar su Mantu Jasėnu... atvažiavo paskaitų čia skaityt... jaunas dėstytojas... jaunas, bet ūlomus... perspektyvus... spalvingo charakterio...	Vakar mūsų katedros darbuotojai susitiko su jaunu, perspektyviu dėstytoju Mantu Jasėnu, kuris čia atvyko skaityti paskaitų. Susipažinome su ūlomiu, spalvingo charakterio žmogumi.

2 pav. Teksto struktūra (Nauckūnaitė, 2003)

Pastebėta, kad leksinis kalbos tankis irgi skiriasi. Kai kalboje vartojamos sąvokos ar terminai, raštu stengiamasi kuo trumpiau perteikti informaciją, o štai žodžiu kiekvienas naujas žodis yra aiškinamas, nevengiama įterpinių, dėl to dialogas gerokai prailgsta (žr. 3 pav.)

Sakytinė raiška	Rašytinė raiška
...gal kam atrodo, kad narkomanija Lietuvoje nėra jau tokia didelė problema... tačiau statistika sako ką kita... štai prieš keletą metų... 95-aisiais... buvo tiriama, kiek psichotropinių medžiagų vartojo paaugliai... šiame tyrime dalyvavo ne tik Lietuva, bet ir kitos valstybės... 26 Europos valstybės... ir ką jūs manote... kurioje vietoje esame mes?.. Pasirodo, mūsų paaugliai... 15–16 metų paaugliai... pagal psichotropinių medžiagų vartojimo mastą... užima antrą vietą Europoje... taigi – esame prizininkai...	1995 m. Lietuvoje atlikti tyrimai rodo, kad mūsų šalies 15–16 metų paaugliai pagal piktnaudžiavimo psichotropinėmis medžiagomis mastą, lyginant su kitomis 26 Europos valstybėmis, dalyvavusiomis tyrimų projekte, užima antrą vietą Europoje. (Iš mokslinio pranešimo)

3 pav. Sąvokinės leksikos tankis (Nauckūnaitė, 2003)

Gramatiniu aspektu sakytinė kalba išlaiko rašytinei kalbai būdingus bruožus, nors kaip tik kalba turėtų būti paprasta, suprantama kiekvienam, tačiau pastebėta, kad dažnai vartojami veiksmažodiniai ar būdvardiniai dariniai kaip *pasimetęs*, taip pat asmenvardžiai, kurie nereikalingi – *Aš manau, kad mes turime rimtai susimąstyti* (Nauckūnaitė, 2003).

Taigi, tiek anglų, tiek lietuvių kalbose sakytinė raiška daugumoje atvejų yra trumpesnė, neturi išliekamosios vertės nebent yra įrašoma. Visgi didelę svarbą turi apimama tema. Jeigu perteikiama labiau techninė arba teminė informacija, sakytinė kalba bus ilgesnė dėl šiai raiškai būdingų paaiškinimų ar įterpinių.

1.2.2. Sakytinės raiškos leksinės ypatybės

Rašytinė kalba Lietuvoje, tiek užsienyje analizuota gausiai, yra ir gramatinių, ir leksinių tyrimų. Sakytinės kalbos (kai kurių autorių dar vadinamos šnekamąja kalba) tyrimų yra kur kas mažiau. Lietuvoje tokie tyrimai pradėti apie 2000–uosius metus. Nors šią sritį analizuoti ir sunku, tačiau su laiku išvelgiami morfologiniai bei leksiniai sakytinės kalbos ypatumai (Dabašinskienė, 2009; Kamandulytė ir Tuškevičiūtė, 2008; Savickienė, 2000 ir kt.).

G. Tamaševičius (2008) tyrė šnekamosios kalbos leksiką, kurią sudaro **tarminė leksika**, **žargonas** ir **slengas**. Tyrimui autorius pasitelkė apklausą, kuri atskleidė, kad daugiau nei 50 % respondentų yra pažįstama pastaroji leksika. Populiarūs tokie žodžiai kaip *susimauti* ar *nuskilti*, tarminei leksikai priskiriami žodžiai *žiauriai* bei *trenktas*, dažnas *grybauti*, *lūžti*, *užknisti* žargoninis vartojimas. Pastebima ir kitų kalbų įtaka – *išdurti* kilęs iš rusų kalbos ar *nerealus* kaip anglų kalbos vertinys (Tamaševičius, 2008).

Kadangi edukacinėse tinklalaidėse yra kalbama apie įvairių mokslų sąvokas, **terminijos** vartojimas taip pat yra neišvengiamas. Z. Nauckūnaitės (2003) pažymėta, kad terminai sakytinėje kalboje yra plečiami t. y. dažnai paaiškinami ar plačiau papasakojami (Nauckūnaitė, 2003). Dar 1991-aisiais V. Rudaitienė pabrėžė terminų vartojimo sakytinėje kalboje gausą, o didžioji dalis jų tarptautinės kilmės. Terminai dažnai vartojami netiesiogiai, t. y., perkeltine reikšme. Pavyzdžiui, *Jis taip mane charakterizavo: ir egoistas, ir smulkmenišką, ir valdingą, — tiesiog pilną diagnozę nustatė* arba

Nuolat auga visuomenės intelektualinis potencialas. Pastebėta, kad terminas diagnozė, kaip ir potencialas teiginiuose įgauna humoristinį atspalvį (Rudaitienė, 1991). Visgi profesinėje kalboje terminų vartojimas yra tikslesnis. L. Alešiūnaitė ir A. Peleckienė (2013) analizavo medicinos studentų kalbą ir nustatė, kad diduma atvejų vartojama terminija taisyklinga, pvz.: *nuospauda, tepalas, medicininis patikrinimas* ir kita. Visgi retai pasitaiko barbarizmų (*zelionka* ar *mozolis*), netvirtintos leksikos (*paseka* ar *stovis*) bei ne ta reikšme vartojamų žodžių (*sekantis* vietoj *šis*, *toks* ar *aštrus* vietoj *ūmus*) (Alešiūnaitė ir Peleckienė, 2013). Tad terminų vartojimas labiau išskiriamas tada, kai kalbama apie konkrečią sritį, pavyzdžiui pokalbyje apie jūreivystę, tikimasi išgirsti su tuo susijusių terminų – *Teminė grupė – burlaivio dalys; kilmė – olandų, iš žodžio grot*, ne tik komunikuojama kalba (Kamandulytės-Merfeldienės, 2018).

Nors kitų kalbų, ypač anglų kalbos, įtaka yra dažnai aptariama ir nerimaujama, kad svetimžodžiai išstums lietuvių kalbos žodžius, L. Kamandulytės-Merfeldienės (2018) atliktas tyrimas parodė ką kitą. Analizuojant sakytinėje kalboje pasitaikančius svetimų kalbų pasakymus pastebėta, kad tokių atsiranda mažai. Dažniausiai pasitaiko **naujųjų skolinių** vartojimas arba **kodų kaita**:

„Nu čia toks, kur būna **latė, moka** ten visoki skanūs.“;

„Žiauriai **good dabar, easy geimas** bus, jei nieks nepradės **trouint**, nes tiesiog visi **lydą** turi, aš tiesiog **free farminausi**.“ (Kamandulytė-Merfeldienė, 2018).

Skolinių vartojimas ar kodų kaita būdinga spontaniškuose (tuo metu vykstančiuose) pokalbiuose. Pastebėta, kad buitinio pobūdžio kalboje mėgstama be reikšmės lietuviškuosius žodžius pakeisti angliškais ar net atkartoti jau pasakytą lietuvišką žodį:

„Bet nu turėjo jau būt uždegimas, nes jau, kai išsilieja pilve, tai jau **emerdžency** [: emergency].“;

„Padedu dviejose vietose dar po tą, ir kad jau nebebūtų. **Paskutinis** toks **last** pakariavimas.“ (Kamandulytė-Merfeldienė, 2018).

Anglų kalbos įtaka įžvelgiama ir užsienio autorių tyrimuose. Grupės autorių atliktas tyrimas Skandinavijos šalyse atskleidė, kad Danijoje ir Švedijoje dažnai žodžiams sakytinėje kalboje yra pritaikomos anglų kalbos daugiskaitos galūnė *-s* tokiuose žodžiuose, kaip *airbags* ar *partners*. Pastebėta, kad išlaikoma net tik kai kurių žodžių rašysena, bet ir tarimas – *e-mail* (Svavarsdóttir, Paatola ir Sandøy, 2010).

Humoras taip pat neatsiejamas nuo sakytinės kalbos. Juokais bandoma užmegzti pirmas pažintis, paguosti arba užslėpti savo jausmus. Kartais humoru bandoma perimti kontrolę, pokalbį pasukti norima linkme ar net ką pašiepti (Hay, 2000). R. Marcinkevičienė (2009) kaip ryškiausią žodinio humoro raišką įvardijo kalambūrą, kitaip – to paties žodžio vartojimas skirtingomis reikšmėmis arba perkeltine prasme: „Penktadienį kažkas **užėjo... Ne į namus, bet į galvą!**“, dažni ir žodžių žaismo atvejai: „Dažnai girdi šaukiant – **prisigyvenom, prisigyvenom**. Aš tai dar ne. Dar galėčiau **gyvent** ir **gyvent**...“ (Marcinkevičienė, 2009). Vienaip ar kitaip humoras palengvina pokalbio tėkmę.

Štai anglų kalboje sakytinę raišką išskiria veiksmažodinių formų trumpinimai, kaip *will* – *ll*, *not* – *t*, *am* – *m*, *are* – *re*, *have* – *ve*. Trumpinys *'d* atspindi *had* arba *would*, o *'s* – *is* arba *has*. Anglų kalba taip pat pasižymi gan dideliu vieno žodžio kelių reikšmių požymiu – tarkim žodis *bank* nusako finansinę įstaigą, bet taip pat upės kraštą (Adolphs ir Schmitt, 2003). Pastebėta, kad tinklalaidėms būdingi **įterpiniai** ar **jausminiai posakiai**, kaip *wow*, *mmm* ir kita. Taip pat dažnai vartojamos

kontrakcijos arba **kalbos sujungimas** (Nurmukhamedov ir Sharakhimov, 2021). Sakytinėje anglų kalboje būdingi ir įsikišimai tarp kalbėtojų:

„A: They both look fairly sort of er

B: miserable

A: yeah

B: for a wedding day“ (Foster, Tonkyn ir Wigglesworth, 2000).

Anglų sakytinėje kalboje taip pat būdingi pakartojimai, galima pakartoti prieš tai kalbėtojo vartotas frazes ar pakartoti tą patį žodį – *{and one person} er one person enjoy the canoe* (Foster, Tonkyn ir Wigglesworth, 2000). Tuo momentu vykstančioje kalboje asmuo gali save pataisyti, t. y. kalbos eigoje pasitaiso – *I'll work out :: {what should I} what can we do for you* (Foster, Tonkyn ir Wigglesworth, 2000).

Taigi, įvairių tyrėjų nuomone, sakininės kalbos raišką lemia tai, kad ji vyksta tuo metu, be pasiruošimo, dažnai pasitaiko svetimžodžių ar stebima kalbos kodų kaita. Kartais terminai vartojami ne dalykiniame kontekste, jaučiamas humoristinis atspalvis, tylai užpildyti vartojami įterpiniai ar kiti posakiai ir t.t.

1.2.3. Sakininės kalbos vartojimą veikiantys socialiniai veiksniai

Dalis prieš tai minėtų tyrėjų vien sakininės kalbos analize neapsiribojo. Pastebėta, kad sakininės kalbos vartojimo įpročiams reikšmės turi amžius, užimamos pareigos bei pokalbio vieta (Kamandulytė ir Tuškevičiūtė, 2008; Rudaitienė, 1991; Tamaševičius, 2008), t. y. įvairūs socialiniai veiksniai.

Gramatinių formų, kaip būdvardžių vartojimas dažnesnis oficialiajame sakininės kalbos registre, t. y. akademinuose, profesiniuose ar konsultaciniuose pokalbiuose, kam daug įtakos turi aplinka ir pašnekovai (Kamandulytė ir Tuškevičiūtė, 2008). V. Rudaitienė (1991) pastebėjo terminų vartojimo skirtumus tarp baigusius aukštąjį mokslą ir neturinčių vidurinio išsilavinimo. Pastarieji dažniausiai terminus vartoja perkeltine prasme, juoko forma, neretai nežinodami tikros reikšmės (Rudaitienė, 1991). G. Tamaševičius (2008) tirdamas šnekamajai kalbai būdingą leksiką į tyrimą įtraukė įvairaus amžiaus respondentus tiek vyrus, tiek moteris. Paaiškėjo, kad tokius žodžius kaip *nuskilti*, *susimauti*, *žiauriai*, *grybauti* ir kitus labiau linkę vartoti jauni respondentai (17–25 m.), o štai *šakotis* populiarus tarp 46–60 metų atstovų. Nors tyrime buvo išskirta lytis, tačiau didelių skirtumų tarp moterų ir vyrų nepastebėta. Esminis skirtumas – minėtų žodžių vartojimas. Viešoje vartosenoje moterys labiau linkusios apgalvoti, ką kalbą, o vyrai nenormine vartosena pasižymi viešose ir privačiuose pokalbiuose (Tamaševičius, 2008). J. Hay (2000) atlikto tyrimo, kuriame analizuota humoro vartosena vyrų ir moterų kalboje, rezultatai buvo panašūs. Humoro raiška pastebima abiejų lyčių kalboje, tačiau vyrai dažniau ir laisviau juokauja. Išreiškiant solidarumą, pabrėžiant panašumus ar nuotaikai pagerinti vyrai dažnai imasi humoro, beveik visais gyvenimiškais atvejais vyrai juokais užglaišto arba iškelia į dienos šviesą tam tikras temas. Štai moterys linkusios labiau atsakyti į humorą nei jį inicijuoti, tačiau kalbėdamos apie save ar save pristatydamos moterys nebijo pajuokauti (Hay, 2000). Minėta, kad edukacinės kategorijos tinklalaidės mėgstamos įvairių klausytojų tiek mokslo srities atstovų, tiek besidominčių. Visgi H. Birch ir E. Weitkamp (2010) tyrime analizuotos edukacinės tinklalaidės labiau klausomos buvo vyrų.

Nors sakytinei kalbai būdintas žargonas, kodų kaita ar ilgesnė struktūra, tačiau tai ne vieninteliai šios kalbos bruožai. Tam tikriems sakininės kalbos aspektams įtakos turi lytis bei amžius. Jauni žmonės

labiau linkę vartoti naujadarus ar svetimus žodžius, o štai vyrai linkę į pajuokavimus. Profesinis aspektas turi įtakos terminų vartojimui netiesiogine prasme, aukštojo išsilavinimo neturintys terminus vartoja nežinodami tikrosios reikšmės. Lytis nusprendžia ir klausomo turinio rūšį. Edukacinio turinio tinklalaidės populiareesnės vyrų tarpe.

Apibendrinant įvairių tyrėjų išvalgas apie tinklalaidės, sakytinės kalbos bruožus, galima teigti, kad tinklalaidės, kaip naujųjų medijų rūšis, jau pakankamai populiari ir todėl neišvengiamai daranti įtaką jų klausytojams. Nors tyrimų apie šios medijos kalbą nėra daug, tačiau aišku, kad kiekvienos kategorijos tinklalaidė pasižymi tai sričiai būdinga leksika bei terminija. Kadangi tai viena iš garsinės medijos sričių, o ši reiškia žodžiu, įvairių autorių tyrimuose pabrėžiama, kad leksikos raiškai būdinga kodų kaita, pakartojimai, vartojamas humoras. Kalbos vartojimui įtakos turi tokie socialiniai aspektai, kaip amžius, lytis, pareigos ir kita. Vartojama kalba priklauso nuo aplinkos, žmonių grupės ar statuso. Net tinklalaidžių turinio pasirinkimas priklauso nuo tam tikrų veiksmų. Visgi, kiekviena tinklalaidžių kategorija turi būti analizuojama atskirai, kad atsiskleistų tik tai sričiai būdingos ypatybės.

2. Edukacinių tinklalaidžių leksinės raiškos analizė

Pradžioje pristatoma tyrime analizuota medžiaga. Trumpai aprašoma kiekviena pasirinkta tinklalaidė ir analizuoti epizodai. Vėliau aptariama tyrimo eiga, kaip atrinkti ir analizuoti duomenys, kokiais šaltiniais naudotasi. Tyrime atkreipiamas dėmesys į tinklalaidžių lietuvių ir anglų kalbų epizoduose vartojamą leksiką, kalbos variantus.

2.1. Tyrimo metodologija

Medžiaga tyrimui buvo rinkta iš platformos „Spotify“. Pasirinktos dvi edukacinės tinklalaidės, viena lietuvių kalba, kita – anglų. Analizuota po du tinklalaidžių epizodus.

Lietuviška tinklalaidė „Mokslo sriuba“, tai bendraminčių įkurta erdvė, kurioje talpina su mokslu ir jo naujienomis susijusi informacija, kuriami vaizdo siužetai, kurie talpinami „YouTube“ platformoje, ir tinklalaidė. Pastarojoje vedėjai kalbina įvairius su mokslu susijusius žmones. Tyrimui pasirinkti du skirtingas temas paliečiantys šios tinklalaidės epizodai. Pirmajame kalbinama fizikė doktorantė, kuri pasidalija savo žiniomis apie fiziką ir mokslo svarbą. Antrajame kalbinamas technologijų žurnalistas, kuris paliečia numanomos ateities temą bei technologijų vaidmenį.

Tinklalaidė anglų kalba – „StarTalk Radio“. Tai astrofiziko ir komiko vedama tinklalaidė, kurią galima rasti tiek „YouTube“ platformoje, tiek minėtoje „Spotify“. Vedėjai kalbina žymius mokslo žmones, analizuoja astronomijos, fizikos naujienas bei plačiąją visatą. Kaip ir lietuviškojoje, šioje taip pat analizuoti du epizodai. Pirmajame vedėjai kalbina mokslų daktarę, astrofizikę apie Nobelio premija pelniusią temą – juodąją bedugnę. Antrajame epizode kalbinami du pašnekovai – fizikas, internetinio žinių tinklalapio įkūrėjas ir žurnalistas. Epizode grupė aptaria žinias ir kaip jas galima patobulinti.

Pasirinktas tinklalaidės galima priskirti edukacinių tinklalaidžių rūšies – pokalbio laidų tinklalaidžių (Drew, 2017). Visose tinklalaidėse vyksta dialogas tarp vedėjo (-jų) ir pašnekovo. Kalbinti pašnekovai yra savo srities profesionalai, mokslo ar technologijų žinovai. Neretai paliečiamos net kelios temos, o tinklalaidžių trukmė varijuoja.

Atliktas tyrimas susideda iš trijų dalių. Visose taikomas gretinamasis metodas. Pirmoje dalyje analizuojamas tinklalaidės „Mokslo sriuba“ epizodas apie fiziką bei tinklalaidės „StarTalk Radio“ epizodas apie astrofiziką. Medžiaga rinkta iš platformos „Spotify“. Kadangi platformoje nepateikiami transkriptai ar santraukos, kiekvienas epizodas yra perklausomas ir analizuojama leksika išrašoma, kontekstui kartais pateikiami paaiškinimai ar ilgesnė dialogo dalis. Bendrai abu epizodai sudaro 93 minutes. Analizei išrinkti su tema susiję terminai, ieškoma kodų kaitos atveju, kaip jie yra pateisinami ar ne. Analizuojamas dialogo dalyvių santykis, dialogo eiga, konkretūs kalbėjimo bruožai ar vartojami posakiai. Neapsiribojama vien kalba. Svarbūs ir sociolingvistiniai aspektai, bandoma išsiaiškinti, ar jie turi įtakos tinklalaidžių leksinei raiškai.

Antroje dalyje taip pat analizuojami prieš tai minėtų tinklalaidžių epizodai, tačiau jau kitomis temomis. Tinklalaidės lietuvių kalba epizodas koncentruojasi į naujausias technologijas ir ateitį, o anglų kalbos epizode kalbama apie žinių svarbą ir galimus patobulinimus. Epizodai taip pat imti iš platformos „Spotify“ ir pavyzdžiai renkami rankiniu būdu. Abu epizodai sudaro 109 minutes. Pavyzdžiuose pateikiami mokslo ir technologijų terminai bei susijusi leksika, analizuojama kodų kaita, taip pat vertinami ir sociolingvistiniai bruožai, dialogo eiga.

Trečioje dalyje bendrai gretinami visi epizodai, įvertinami rasti pavyzdžiai. Analizuojama, ar tokie sociolingvistiniai aspektai, kaip lytis, pareigos, tema, turi įtakos leksikos raiškai, vartotai kalbai ir jos variantams. Atsižvelgiama ir į amžiaus faktorių. Kadangi pašnekovų ir vedėjų vardai neminimi, jų amžius minimas epizodo aprašymo pradžioje skliausteliuose. Tyrime pasitelkta įvairias informaciniais ištekliais terminijai ir šnekamajai kalbai būdingiems posakiams aptikti: *Interactive Terminology for Europe* (2021), *Lietuvos respublikos terminų bankas* (2005–2020), *Dabartinis lietuvių kalbos žodynas* (2015), *Konsultacijų bankas* (2003–2020) bei *Cambridge Dictionary* (2021).

2.2. Tinklaidžių leksinė raiška

Iš tinklaidžių „Mokslo sriuba“ ir „StarTalk Radio“ buvo išrinkta po du epizodus. Pagal tematiką epizodai buvo išskirti į dvi grupes – fizikos ir astrofizikos tema bei technologijų ir žinių tema. Kiekvienoje grupėje buvo analizuotas vienas lietuviškas kitas angliškas tinklaidžių epizodai. Aptarta vartojama su tema susijusi terminija bei leksika, kalbėtojai ir jų kalbėsena. Kiekvienas epizodas analizuotas atskirai, o vėliau abi kalbos gretinamos, ieškoma panašumų bei skirtumų. Pabaigoje visi epizodai aptariami bendrai nepriklausomai nuo tematikos, vertinama leksika bei sociolingvistiniai aspektai.

2.2.1. Tinklaidžių fizikos bei astrofizikos temomis analizė

Šiame poskyryje bus analizuojami tinklaidžių „Mokslo sriuba“ ir „StarTalk Radio“ epizodai. Sakytinės raiškos analizėje didžiausias dėmesys bus skiriamas terminų ar su aptariama tema vartojamų sąvokų perteikimui, skolinių ar kodų kaitos atvejams bei kitiems su leksika susijusiems aspektams. Trumpai bus aptariamas bendras įspūdis, kalbėtojų maniera ir kita. Epizodai bus gretinami, lyginama raiška bei išskiriamos ypatybės.

Tinklaidės „Mokslo sriuba“ 83 epizodo analizė

Šiame epizode vyksta dialogas, vedėjas (apie 28 m.) (pavyzdžiuose žymimas V) ir pašnekovė (apie 30 m.) (pavyzdžiuose žymima P), šiuo atveju fizikė, aptaria pastarosios doktorantūros kelią, kvantinio jutiklio technologiją bei ateities planus. Epizodo trukmė 46 minutės. Didžiąją dalį laiko kalba pašnekovė, vedėjas įsiterpia klausdamas ar pridėdamas savo nuomonę prie pašnekovės minties. Pastebėta, kad pašnekovės kalboje vartojama daug su fizika susijusių terminų ir sąvokų. Kadangi analizuojama edukacinės kategorijos tinklaidė, profesinių terminų vartojimo tikėtasi. Daugumoje atvejų pašnekovė vartojamos terminologijos neaiškina – *optoelektronikos sritis*, *puslaidininkiai*, *lazeriai*, *šaltieji atomai* ir kita, visgi vienoje vietoje išsiplečia:

P: <...> tai yra penkios sritys šiuo metu, tai viena iš jų yra **robotika**, tai bioninių galūnių tobulinimas, kad būtų lengvesnės, atsparesnės, patikimesnės <...> kita sritis yra **nanotechnologijos**, tai būdas kontroliuoti labai mažas struktūras, pavyzdžiui teikiant vaistus <...> trečia sritis yra **energijos šaltiniai**, tai baterijos taip, kaip ličių jonai ir kitos, kad pasikrautų greitai, būtų, ilgai veiktų. Ketvirta sritis yra **genų inžinerija** <...> na ir penktoji sritis yra **kvantinės technologijos**, būtent, ir okei, kas gi tos kvantinės technologijos, tai kvantinės technologijos pasitelkia viską ir galioja pagal **kvantinės mechanikos** dėsnius, taip, kvantinės mechanika, taip, aprašo kaip veikia pasaulis **subatominiame** lygmenyje, tai mes kalbam apie mažas daleles, tai yra **atomai, jonai, elektronai** ir bandom aprašyt jų judėjimą <...>

Pavyzdyje pašnekovė aptaria penkias „Forbes“ žurnale pristatomas sritis – *robotiką, nanotechnologijas, energijos šaltinius, genų inžineriją* bei pačios tiriamas *kvantines technologijas*. Trumpai pristatoma kiekvienos srities esmė, kadangi kvantinės technologijos viena naujesnių sričių, pašnekovė ją priskiria prie kvantinės mechanikos, ši sritis jau plačiai žinoma, tirta, tad taip iš dalies bandoma aiškiau pristatyti naujai tiriamą pašnekovės sritį <...>*tai kvantinės technologijos pasitelkia viską ir galioja pagal kvantinės mechanikos dėsnius* <...>.

Pašnekovės kalboje atsiranda ir kodų kaitos atvejų, kai į lietuvišką sakinį įterpiami angliški žodžiai, ir ne tik kai nerandamas lietuviškas angliškos mokslinės sąvokos pavadinimo atitikmuo, bet ir kai tiesiog bandoma formuluoti mintį, norima kažką pabrėžti ar pan.:

P: <...> nežinau, ne biologai, sakykim genetikai, savo **DNA** ar molekules <...>

P: <...> tik tai su jaunu krauju, naujom idėjom ateis tas nu **fresh** na mintis, **draivas**, kad noras veikti <...>

P: <...> na kai jie gali patys pasižiūrėt parašyta, taip, arba pakviest sudaryt, vat kai būna tuos **scientific fair renginukas** <...>

P: <...> na ir penktoji sritis yra kvantinės technologijos, būtent, ir **okay**, kas gi tos kvantinės technologijos <...>

Štai *scientific fair* yra mokslo mugė, tai Lietuvoje nėra labai populiaru, tačiau pašnekovė pristato dalykus, kurie tampa populiariesni arba ko reikia imtis, kad tikslieji mokslai, šiuo atveju fizika, sulauktų daugiau dėmesio. Minimas ir *DNA* trumpinys, kurio atitikmuo lietuvių kalboje yra *DNR*. Nors pašnekovė vartoja anglišką trumpinį, tačiau tarimas išlieka lietuviškas, ne **dy-en-ai**, o **d-en-a**.

Įdomu tai, kad pašnekovės kalboje aptikta ir iš svetimžodžių padarytų žargono variantų, kaip *draivas*. Šalia anglicizmų pavartojami ir slaviškos kilmės žargoniniai žodeliai *vat*, *nu* ir kt.

Prieš tai pašnekovės kalboje aptarti kodų kaitos atvejai aptikti ir vedėjo kalboje:

V: Sveiki visi mokslo sriubos **podcasto** klausytojai ir žiūrovai <...> jos daktaro disertacija eina į pabaigą <...> nes atsimenu dar gal 18-tų metų vasarį gal ar kovą lankeisi irgi **podcaste** <...>

V: Kai iš pačio žmogaus atsiranda iniciatyva pasižiūrėt kažkokį **video** ar ateit į renginį <...>

Vedėjas vietoj lietuviškojo atitikmens *tinklalaidė* vartoja svetimžodį *podcastas* (angl. *podcast*). Pastebėta, kad šis svetimžodis vartojamas ir tinklalaidės aprašyme, tačiau rašyba yra sulietuvinta (žr. 4 pav.). Nenuostabu, kad svetimžodžio vartojimas iš rašytinės kalbos persikelia į sakytinę.

„Mokslo sriuba“ yra planeta, kurios branduolį sudaro apie dešimt, o mantiją – apie penkiasdešimt žmonių. Tai viena iš vietų Visatoje, kur neegzistuoja pseudomokslas.

„Mokslo sriuba“ kuria ir podkastą, kuriame kalbiname įvairius žmones mokslo arba su juo susijusiomis temomis.

4 pav. Tinklaidės aprašymas (Spotify, 2021)

Kartą pavartotas ir skolinys *video*, nors šis žodis gali eiti pirmuoju sudurtinio žodžio dėmeniu, tačiau vienas yra nevartojamas (Valstybinės lietuvių kalbos komisijos konsultacijų bankas [VLKK konsultacijų bankas], 2003–2020). Taip pat rasta atvejų, kuomet vartojamas išsireiškimas anglų kalba, tačiau jis yra paaiškinamas:

P: <...> yra vakarietiški modeliai, kad turi būt apykaita, **ane**, tu atidirbai laiką savo grupėje, tu tada darai **postdoka**, **postdokas** yra po doktorantūros tas etapas dviem metams <...>

Pavyzdyje pašnekovė vartoja sulietuvintą skolinį iš anglų kalbos – *postdokas* (angl. *posdoc*, *postdoctoral*). Visgi paaiškina, kad tai yra laikas po doktorantūros studijų, kurį galima skirti tyrimams ir žinių gilinimui. Tačiau atitiktis angliškam terminui lietuvių kalboje nėra patvirtinta, nors dauguma mokslo įstaigų savo tinklalapiuose vartoja žodį – **podoktorantūra**, kuris vartojamas net Lietuvos mokslo tarybos (žr. 5 pav.).

5 pav. „Postdoko“ atitikmuo lietuvių kalboje

Pašnekovės kalboje vartojami pakartojimai, t. y., vartojamas tos pačios reikšmės lietuviškas ir angliškas žodžio variantas:

P: <...> tai yra galingos skaičiavimo, didelio našumo kompiuterius kvantinius, taip, ar kvantinė kriptografija, kad joks **brute force**, **stuffing** ir taip toliau, bandymas **pasiklausyti, įsilaužti į sistemą** neliks nepastebėtas <...>

P: <...> pagal spėjimus ne nespėčiau, bet yra toks **timetable laiko juosta** pagal Europą <...>

Štai *brute force* ir *stuffing* vėliau įvardijami kaip bandymai *pasiklausyti* ar *įsilaužti į sistemą*, kas trumpai ir įvardina pavartotinių svetimžodžių reikšmę. Ta pati situacija ir su kitu anglų kalbos žodžiu *timetable*, tik šioje situacijoje po jo iškart vartojama lietuviškoji reikšmė *laiko juosta*. Klausantis pašnekovės kalbos jaučiasi lengvas nerimas bei skubėjimas ieškant žodžių, tad galbūt todėl atsiranda dubliavimas. Vienu atveju vedėjas labai trumpai bei subtiliai įsikišo, kai pašnekovė pavartojo svetimžodį *purity* ir ją pataisė:

P: <...> gaut didžiausią, kaip čia kokybę, kokybiškiausią **ane** 99,999 nu **purity**, taip

V: Grynumas

P: grynumas, taip, tai yra siekiamybė <...>

Šiuo atveju pašnekovei buvo sunku atrasti lietuvišką terminą, tad laiku įsiterpęs vedėjas tiesiog palengvino pašnekovės kalbėseną. Visgi, vedėjo darbas, pareiga padėti pašnekovui, būti pasiruošusiam įsiterpti.

Analizuojamoje edukacinėje tinklalaidėje iš stilistinės aplinkos išsiskiria pavartotas deminutyvas *renginukas*. Kadangi tinklalaidė mokslo tematika, tai atrodo neįprastai, tačiau būtent tokia vartoseną ir iliustruoja tinklalaidėms, kaip sakybinei elektroninio diskurso apraiškai būdingą mokslo bei kasdienės kalbos susipynimą, pašnekovai sąmoningai, o gal ir nejausdami, nuo profesinės leksikos peršoka prie sakybinei kalbai būdingos neformaliosios raiškos.

Vienas iš ryškesnių sakytinės kalbos elementų – tai vaizdingosios leksikos vartoseną. Vedėjo kalbai būdingos skambios frazės bei aptikta idiomų:

V: <...> man nežinau **į galvą** gal **šauna** tarkim iš to kuo teko anksčiau domėtis tarkim <...>

V: <...> įsivaizduokim, kad **daktaro laipsnis jau tavo kišenėj** ir ką veiksi kitą darbo dieną <...>

V: <...> **įnešti tą temą** į draugų ratelį, tai yra geriau, negu per prievartą kaip minėjai **suvaryti visus į klasę** <...>

Vedėjo kalboje rasta ir frazeologizmo vartojimų – *į galvą šauti* ir *kišenėje turėti*. Žinoma, kalboje žodžiai sukeisti vietomis arba perfrazuoti, pavyzdžiui frazeologizmas *kišenėje turėti* kalboje paverčiamas į faktą, bet skambaus posakio reikšmė nedingsta – *jau tavo kišenėj*. Vedėjas taip pat vartoja tokius šnekamajai kalbai būdingus posakius kaip *įnešti temą* ar *suvaryti į klasę*. Visi jie vartojami perkeltine prasme, norima spalvingiau perteikti informaciją, į ką reagavo ir pašnekovė:

P: <...> kaupti ne tik žinias, bet ir **sudaryt voratinklį pažinčių** su kitais mokslininkais, pasidalint idėjom ir gal susikoooperuot <...>

P: <...> taip taip, kad **numušt kainą** <...>

P: <...> mums tai patinka, **mus tai veža**, ane <...>

P: <...> labai daug **laiko ryjantis**, ne **valgantis** <...>

Pašnekovė vaizdingai nupasakojo bendradarbiavimą su kitaip tyrėjais *sudaryt voratinklį pažinčių*, taip pat kalbėdama apie tyrėjos darbą, neslėpė džiaugsmo ir pasididžiavimo *mus tai veža*, visgi pridūrė, kad tai daug laiko atimanti profesija *laiko ryjantis*. Žodžiai kaip **mušti**, **vežti** bei **ryti** Dabartinės lietuvių kalbos žodyne (2015), be jų tiesioginių reikšmių, žymimi ir šnekamojoje kalboje, kaip netiesioginė, perkeltinė vartosena, tai pašnekovės kalboje vaizdingiems pasakymams buvo vartota sakytinei kalbai būdinga leksika. Tačiau rasta ir netaisyklingų verstinių konstrukcijų:

P: <...> negalvoju, kad **ant tiek patiks** ir įsivažiuosiu <...>

P: <...> bet jeigu žmonės **ant mūsų primes** vat jūs privalot keist <...>

Konstrukcija *ant tiek* nevertotina, kaip ir prielinksnis *ant* nevertojamas su veiksmazodžiu, siūloma keisti tik įrieveiksmį *tiek* arba išvis atsisakyti tokios konstrukcijos ([VLKK] konsultacijų bankas, 2003–2020). Pašnekovės kalboje pastebima dažnas dalelytės *taip* vartojimas:

P: <...> ateityje tikriausiai visi prietaisai turės kaip vieną pagrindinę sudedamąją dalį tai yra pavienių fotonų šaltinį, tai yra ne ta šviesa kuri mus supa, **taip**, klasikinė, ne, tai yra net ne lazeris, **taip**, tai yra kažkas, net sunku pasakyti, naujas šaltinis, **taip**, su vienodais fotonais, vienodos poliarizacijos <...>

Analizuojant kalbėjimo įpročius pastebėta, kad dalelytė *taip* vartojama ne tik sutinkant su išsakyta mintimi, plėtojant savo sakomą mintį. Pašnekovė dėliodama mintis, vietoj pauzių mieliau renkasi vartoti *taip*. Pavyzdžiuose *taip* pat ryškus šnekamajai kalbai būdingos dalelytės *ane* vartojimas. Pašnekovė nevengia ir žodžio *vat*, tačiau tai nevertotina svetimybė, kurią siūloma keiti į *va* ar *štai* ([VLKK] konsultacijų bankas, 2003–2020).

Apibendrinant ištirto epizodo leksiką, galima pastebėti, kad joje gausu fizikos terminijos, dalis terminų yra aiškinami, kalba praplečiama. Dažni kodų kaitos atvejai, kurių dalis tiesiog vartojami, keli vartojami svetimžodžiai yra paaiškinami, atsiranda pakartojimai lietuvių bei anglų kalbomis. Nors epizodo didžiąją dalį užima pašnekovė, tačiau vedėjo kalboje be kodų kaitos išvelgiamos įvairios sakytinei kalbai būdingos frazės, kuris vartoja ir pašnekovė. Rasta nevertotinų konstrukcijų bei svetimybių, tačiau tai sudaro tik mažą vykusio dialogo dalį.

Tinklaidės „StarTalk Radio“ Cosmic Queries – The 2020 Nobel Prize epizodo analizė

Šiame epizode vyksta dialogas tarp trijų asmenų – 1-ojo vedėjo (62 m.) (pavyzdžiuose žymimas V1), astrofiziko, 2-ojo vedėjo (45 m.) (pavyzdžiuose žymimas V2), komiko, ir pašnekovės (54 m.) (pavyzdžiuose žymima P), fizikos mokslų daktarės. Epizode kalbama apie Nobelio premijos pasiekimus, fizikos laimėjimus ir atradimus, susijusius su juodąja skylė. Epizodo trukmė 47 minutės. Didžiąją laiko dalį kalba pašnekovė, visgi abu vedėjai nebijo įsitraukti į diskusiją. Epizode užduodami tinklaidės klausytojų pateikti klausimai. Daug dėmesio skiriama juodajai skylėi bei dangaus kūnams, tad vartojama daug astronomijos bei fizikos terminijos:

P: <...> their work is observational and they're both responsible independently for understanding supermassive **black hole** in the centre of our **galaxy** <...>

V1: <...>wait as was true with the **Higgs boson** <...>

P: Higgs's prediction was so very specific though he literally predicted this one **particle** would be roughly around this **mass** and it would have these particular properties <...> he

did not get the Nobel prize for **general relativity** <...> to make generic prediction that **black holes** would be the end state of the collapse of the **star** and he was able to show that **essential singularities** which we thought were this maybe an artifact <...> that a **collapsing star** would create behind it an **event horizon** an **inertia** would create a **singularity** <...> that a **collapsing body** would create behind it an **event horizon** an inside a **singularity** <...> they watched these **stars orbit** an **invisible object** <...>

V1: At the centre of the **galaxy**

P: at the centre of the **galaxy**, it's 26 thousand **light-years** away in the direction of the **constellation Sagittarius** <...> so around **Sag A star** they see some **star orbiting** <...>

V1: But just to be clear normally when we think of things **orbiting** other things we think of **planets orbiting stars** now you are talking about **stars orbiting** other things.

P: Yeah, exactly, so now you have a bunch of **stars** in the centre of the **galaxy** <...> **black holes** aren't huge, the whole point about **black holes** is that they're tiny <...> it's fitting in a region much smaller than a **solar system** <...>

V1: <...> occasionally we do something that touches on **law of physics** <...> we just got it on **exoplanets** <...>

P: <...> he did not know that there was another **galaxy** besides the **Milky way** <...>

Pavyzdžiuose dažnai vartojami *stars, galaxy, black holes, stars orbiting, solar system, exoplanets* ir kiti astronomijos terminijai priklausantys terminai. Nevengiama fizikos terminų, kaip *particle* ar *mass*. Kadangi vedėjai ir pašnekovė gilinasi į juodosios skylės atradimus ir kitus žinomus Nobelio premijos laimėjimus, buvo paminėtas Alberto Einšteino atradimas – *general relativity*, taip pat minima žymaus fiziko vardu pavadinta dalelė – *Higgs boson*.

Dialogas apie galaktiką ir kitus astrofizikinius reiškinius daugiausia vyksta tarp pirmojo vedėjo ir pašnekovės, kadangi abu yra artimi minimam mokslui. Pavyzdžiuose galima matyti, kad pastarieji vienas kitą papildo arba vienas kitam pritaria, pavyzdžiui:

V1: <...> wait as was true with the Higgs boson <...>

P: Higgs's prediction was so very specific though he literally predicted this one particle would be roughly around this mass and it would have these particular properties <...>

Dialoge pirmasis vedėjas pamini *Higgs boson* (fizikinė dalelė), o štai pašnekovė praplečia ir paaiškina patį dalelės atradimą. Tačiau epizodas neapsiriboja vien minėtų mokslų terminija:

V1: I used the event horizon photo for a **tweet** <...> it's **social media** so it goes every which way <...>

Pirmasis vedėjas kalbėdamas apie juodosios bedugnės įvykių horizonto nuotrauką mini pirmiausia sakinėje anglų kalboje paplitusį žodį *tweet*, kuris kilo nuo socialinės platformos „Twitter“ pavadinimo. Dažai žinutė platformoje vadinama *tweet*, kadangi iš karto leidžia suprasti, kad tai ne kitoje, bet toje svetainėje randama žinutė. Taip pat minimas technologijų terminas *social media*,

tačiau daugiau panašių su medijomis ar komunikacija susijusių terminų nepasitaikė. Dialogas retai kada nukrypo nuo temos, net paminėti serialai analizuojami iš fizikos pusės:

V1: <...> you only see that **photon** if that **photon** enters your eye <...> this was my issue with **Star Trek**, right, they have these **phasors** <...>

Vykstant dialogui apie šviesos sklidimą, pirmasis vedėjas pamini gerai žinomą serialą „Žvaigždžių kelias“ (angl. *Star Trek*). Vedėjas kaip pavyzdį pateikia akimirka, kada seriale buvo matoma fotonų (angl. *photon*) skleidžiama šviesa, nors moksliskai to matyti neįmanoma.

Kaip ir minėta, pirmasis vedėjas bei pašnekovė gilinosi į juodosios skylės temą, tačiau antrasis vedėjas labiau atkartodavo ar pritardavo išsakytoms mintims. Kadangi epizode buvo užduodami iš anksto žiūrovų pateikti klausimai, jų įgarsinimas atiteko antrajam vedėjui, kaip – *I was wondering if black holes have the gravitational pole to affect light, does it also alter its speed* <...>. Žiūrovų klausimuose dažnai vartojama su astronomija ar fizika susijusi terminija, bet antrasis vedėjas juos užduodama nevengdavo pajuokauti – *That is a rabbit black hole if I ever heard one man*. Antrasis vedėjas komikas, tad juokų epizode būta ir daugiau – *wait, are you saying that you guys are the Meryl Streep of the Nobel prize* (juokiasi), o į jo juokus nevengė atsakyti ir kiti dialogo dalyviai:

V2: <...> and the cool thing about it is no one will ever be able to see or hear this video because it won't be able to escape our black hole.

V1: Oh is that right I didn't know that all of our shows are in black holes. (visi juokiasi)

Tinklalaidės pradžioje paskelbus, kad bus kalbama apie juodąją skylę, antrasis vedėjas pajuokavo, kad šio epizodo niekas neišgirs, kadangi jis dings juodojoje skylėje, pirmasis vedėjas pridėjo nežinojęs, kad visa jų programa sklando kažkur bedugnėje, o tuomet visi pradėjo juoktis. Kartai minimos ir skambios frazės, kurios temos kontekste skamba juokingai:

V1: That's how the cookies crumble.

V2: That's how the cookies crumble, what can we say. (vedėjai juokiasi)

Pašnekovė didžiąją dalį laiko išlieka profesionali, nenukrypsta nuo temos, nors nesusilaiko nesusijuokus.

Analizuojant tinklalaidę pasitvirtino teoretikų išsakytos mintys, kad anglų sakininėje kalboje gausu formų trumpinimų: *won't* vietoje *would not*, *didn't* – *did not*, *we've* – *we have*, *they're* – *they are*, *it's* – *it is*, *aren't* – *are not*, *that's* – *that is*. Formų trumpinimas būdingas visiems dialogo dalyviams.

Šiame epizode dialogas retai kada nukrypsta nuo temos, vartojama daug susijusios terminijos, minimi svarbūs pasiekimai. Terminai retai kada aiškinami, nebent nupasakojamas pats reiškinių procesas. Vyksta aktyvus dialogas. Pirmasis vedėjas ir pašnekovė plačiai analizuoja minimus reiškinius, o antrasis vedėjas į dialogą įnešą lengvumo, juoko. Epizode gausu formų trumpinimo bei palyginimų susijusių su šiais laikais.

Lietuviškų ir anglišku tinklalaidžių gretinimas

Analizuotos panašios tematikos tinklalaidžių epizodai lietuvių bei anglų kalbomis. Pastebėta, kad epizoduose vartojama daug fizikos ir astronomijos terminų. Epizoduose kalba fizikos bei astronomijos profesionalai.

Abejose tinklalaidėse kalbinamos fizikės, mokslų daktarės moterys. Abi išlieka profesionalios, nenukrypsta nuo užduodamų klausimų bei epizodų temų. Didžiąją dalį laiko kalba jos, pateikia daug savo srities terminijos. Abejose tinklalaidėse epizodus veda vyrai, lietuviškoje vienas, angliškoje du. Vedėjai negaili klausimų, įsitraukia į dialogą bei prideda savų minčių, tačiau tarp analizuotų epizodų gausu skirtumų.

Akivaizdžiausias epizodų skirtumas, tai kodų kaitos atvejai. „Mokslo sriuba“ epizode kodų kaita pasireiškia abiejų dialogo dalyvių kalbose. Svetimžodžiai eina vieni, kai kurie paaiškinami, taip pat matomas kalbų dubliavimas, akivaizdi anglų kalbos įtaka. Štai „StarTalk Radio“ epizode vartojama tik anglų kalbos terminija, kitų kalbų vartojimas neaptiktas, tačiau dažnas veiksmažodinių formų trumpinimas. Lietuviškajame epizode vedėjo vaidmuo buvo neryškus, jis užduoda klausimus, kartais pataiso pašnekovę ar jai pritaria. Angliškjame pastebima visai kitokia dinamika. Pirmasis vedėjas aktyviai įsitraukia į dialogą, papildoma pašnekovę, o kartais ir pats atsako į užduotus klausimus. Prie kitokios atmosferos prisideda ir antrasis vedėjas, kuris ne tiek žiniomis apie analizuojamą temą, bet savo juokingais palyginimais ar išvalgomis prajuokina dialogo dalyvius. Nors pašnekovė pati juokauti nesiryžta, bet teigiamai reaguoja į humorą, o tai sukuria jaukią atmosferą.

Taigi, nors epizodų tematika panaši ir terminijos vartojimas gausus, kas ir būdinga edukacinėms tinklalaidėms, visgi skirtumai akivaizdūs. Išvelgiama anglų kalbos įtaka lietuvių sakytinėje kalboje, vedėjas dažniausiai tik užduoda klausimus, o štai angliškjame epizode abu vedėjai savaip įsitraukia. Pašnekovės išlieka profesionalios, tačiau kartais pasiduoda juokams ar skambioms frazėms.

2.2.2. Tinklalaidžių technologijų ir žinių temomis analizė

Šiame poskyryje bus analizuojami tinklalaidžių „Mokslo sriuba“ ir „StarTalk Radio“ epizodai. Sakytinės raiškos analizėje didžiausias dėmesys bus skiriamas terminų ar su aptariama tema vartojamų sąvokų perteikimui, skolinių ar kodų kaitos atvejams bei kitiems su leksika susijusiems aspektams. Trumpai bus aptariamas bendras išpūdis, kalbėtojų maniera ir kita. Epizodai bus gretinami, lyginama raiška bei išskiriamos ypatybės.

Tinklalaidės „Mokslo sriuba“ 88 epizodo analizė

Šiame epizode vyksta dialogas, vedėjas (apie 28 m.) (pavyzdžiuose žymimas V) ir pašnekovas (apie 40 m.) (pavyzdžiuose žymimas P), mokslo bei technologijų žurnalistas, aptaria naujas technologijas, kaip jos gali paveikti ateitį bei paliečia kitas temas. Epizodo trukmė 53 minutės. Didžiąją dalį laiko kalba pašnekovas, atsako į vedėjo užduodamus klausimus bei vienas kitą papildoma. Dialoge vartojami su technologijomis susiję terminai, kurie nėra aiškinami, daugumą jų vartoja pašnekovas:

P: <...> dabar mes turime **internetą** <...>

P: <...> **dėvima technika**, anksčiau truputėli atrodydavo egzotika, bet na aš dabar jau pats įsitikinau, kad ta **dėvima įranga** aš pats jos dėviu vis daugiau ir daugiau, **laikrodis išmanusis** jau tapo neatskiriama dalimi <...>

P: <...> apskritai, kai pamini **dirbtinį intelektą** ką visų pirma žmonės galvoja – terminatorius, mus iššaudys <...>

P: <...>na **savavaldžių automobilių**, kokia yra priežastis, kad jie dar taip na po truputį dabar ateina <...>

P: <...> turbūt teko girdėti apie **el. automobilių** atvejus, kai jau **hakeriai** demonstracinį **įsilaužimą** padarė ir **užblokavo**, man atrodo, greičių dėžę <...> Vokietijoje buvo **programišių** ataka <...> būtent tos reanimacijos skyriaus **programinė įranga, serveriai** ir taip toliau <...>

Pašnekovas vartoja puikiai technologijų ir kompiuterijos terminijoje žinomus terminus, kaip *internetas, dirbtinis intelektas, programinė įranga, serveris* ir kt. Visgi, pastebėta, kad kelis kartus vartoti tokie sudėtiniai terminai, kaip *dėvima technika* ar *dėvima įranga*. Šie žodžių junginiai vartojami sinonimiškai, nors nei vieno iš terminų informaciniuose šaltiniuose nėra. Pašnekovas apibūdina vieną naujesnių reiškinių – tai technologijos, kurias galima turėti visur su savimi, kaip ir minėtą *išmanųjį laikrodį* „ant riešo segimas išmanusis daugiafunkcis įrenginys“ (Interactive Terminology for Europe [IATE], 2021). Pati technologija, kaip sritis egzistuoja – *dėvimoji technologija* „technologija, naudojama išmaniesiems elektroniniams aksesuarams ar išmaniesiems drabužiams gaminti, dėl kurios šie gaminiai įgyja ypatingų techninių savybių“ (IATE, 2021). Kadangi tai gan naujas reiškinys, terminija nėra nusistovėjus, tad vartosenoje formos gali maišytis. Be to, tai tik patvirtina vis dažniau pastebimą reiškinį, kad įvardžiutinės formos vartojamos vis rečiau. Įdomu tai, kad pašnekovas vartoja anglų kalbos skolinį *hakeris*, tačiau apibūdindamas atvejį Vokietijoje vartoja teiktiną lietuvišką skolinio atitikmenį *programišius*, kas rodo, jog lietuviška technologijų srities terminija žinoma, bet vartosenoje dar nenusistovėjusi, tad pasitaiko kaitaliojimų. Vedėjo kalboje kelis kartus pavartoti su socialiniais tinklais ir informacijos pateikimu susiję terminai:

V: <...> nes čia didžiausias iššūkis galbūt kaip yra kalbama apie **algoritmus**, netgi **socialinius tinklus**, kai tu lieki kam tikrame **informaciniame burbule**, kada algoritmas tau pateikia informaciją <...>

V: <...> nes **informacinė sklaida**, kaip kaip terminas sakykime yra ganėtinai vertinamas teigiamai <...>

P: Mes gyvename **hiperinformaciniame** amžiuje.

Terminai, kaip *algoritmas* ar *socialinis tinklas* jau seniai vartojami kalboje. Įdomu tai, kad pavartotas vaizdingas posakis *informacinis burbulas*, tačiau tai patvirtintas terminas, kuris apibūdina ribotą pateikiamos informacijos turinį, atsižvelgiant į buvusias paieškas (IATE, 2021). Vedėjas pats pažymi, kad yra toks terminas kaip *informacinė sklaida* ir kad tai visuomenės teigiamai vertinamas reiškinys, visgi kaip ir pašnekovo kalboje, vartojamas netikslus terminas. Teiktinas terminas yra *informacijos sklaida* (Lietuvos Respublikos terminų bankas, 2005–2020). Šiame epizode terminų vartota kur kas mažiau nei aptikta kodų kaitos atvejų. Žinoma, kadangi didžiąją pokalbio dalį pašnekovas pasakojo apie naujas medijas ir galimą jų vaidmenį ateityje, pašnekovo kalboje kodų kaita dominavo, ypač kai jis minėdavo įvairius prekių ženklus arba tiesiog naujas technologijas, pvz., „Google“ išmaniuosius akinius:

P: <...> dabar mes turime internetą, kur kiekvienas gali pasiskaityti, **pasigooglinti** informaciją ir tapti sau daktaru <...>

P: <...> aš čia paminėjau tą atvejį, kad na galima **pasigooglinti**, bet tai **googlinimas** iš tikrųjų nereiškia objektyvios informacijos, **googlas** nepateikia to ko tu ieškai, **google** ieško tai ką tu norėtum matyti <...>

P: <...> jisai kartu yra profesionalus futurologas, kuris dirbo ir su **google** ir ar tai su FTB ar tai su **CIA** aš neatsimenu dabar <...> atsirado išmanusis telefonas **iphonas** pirmas **iphonas** <...>

P: <...> taip pat ausinės, kurios yra irgi ir mikrofonas, aš eidamas link laidos klausiau savo mėgstamus **podkestus** <...>

P: <...> išspręsti tą tokią vizualinės informacijos pateikimą dėvimos įrangos pagalba, su tuo jau buvo bandymai, tai buvo **google glasses** <...>

P: <...> labai įdomiai geras pakankamai garsas viskas tai yra **okay** <...>

P: <...> jeigu aš įsidėsiu į burną **usb raktą**, ar mane kažkas kontroliuos <...>

P: <...> parodau tą jeigu teko girdėti tokį **deep mind** paveiksluką ar **deep dream** aš neatsimenu reikės pasitikslinti <...>

P: <...> tai yra išmanus algoritmas kuris veikia netiesioginio algoritmizavimo būdu, kad **if a then b do c** kalbant paprastai programiškai <...> ir tada mums duoda **outputą**, kažkas tokio <...>

P: <...> nes tokių aš manau kabutėse **hakerių**, kurie bandys nulaužti transporto eismo sistemą <...>

P: <...> būtent tos reanimacijos skyriaus programinė įranga, serveriai ir taip toliau patyrė tą vadinamą **ransomwear** ataką <...>

P: <...> ar pats būtum pasakę, kad 2018 metais, kad **camon** tu po dviejų metų negalėsi staigiai šokt į lėktuvą ir nulėkt kur nori <...> Vilniuj nebuvo sniego, **camon** <...>

P: <...> dabartiniai akumulatoriai, **sorry**, bet tai yra dar didžiulė problema <...>

P: <...> kodėl ne, tai yra **fun** <...>

Pašnekovas daug laiko skyrė kalbėdamas apie šių dienų technologijas, kaip jos yra tobulinamos ir kaip lengva internete ieškoti informacijos. Aptardamas dabartinius laikus pašnekovas vartoja žodį hiperinformacinis (angl. *hyperinformation*), kuomet egzistuoja informacijos perteklius, nors žodis kilęs iš anglų kalbos, tačiau daug duomenų apie termino kilmę nėra, tik priešdėliu einantis dėmuo *hyper* leidžia nusakyti perteklinę žodžio reikšmę. Informacijos paieškai pašnekovas dažnai vartojo žodžius *googlas*, *pagooqlinti* ir kitus vedinius, kurie kilę nuo paieškos sistemos „Google“. Žinoma, rašytinėje kalboje pašnekovas sistemos pavadinimą gal ir išskirtų kabutėmis.

Taip pat vartojamas anglų šnekamojoje kalboje paplitęs sutraukimas *camon* (angl. *c'mon – come on*), žodžiai *sorry* (liet. *atsiprašau*) ar *fun* (liet. *smagu*), kurie nėra susiję su epizodo tema, verčiau

vartojami vietoj lietuviškų atitikmenų ar kaip įterpiniai. Įdomus ir sąlygos anglų kalba vartojimas, nors pašnekovas pažymi, kad sąlyga vartojama programavimo kontekste, o programavimo kalba yra anglų, tačiau sąlygos tarimas maišytas – *if a (a) then b (by) do c (cy)*. Panaši situacija ir su įstaigų pavadinimais, viena trumpinama ir tariama lietuviškai, kita – anglų kalba – *ar tai su FTB (ef-tè-bè) ar tai su CIA (sy-ai-ei)*.

Pašnekovo kalboje yra ir kitokių tarptautinių žodžių, pvz., kelis kartus pavartotas žodis *futurologas*:

P: <...> jisai kartu yra profesionalus **futurologas** <...> buvo numatyta ir jau kalbėjo **futurologai** jau anksčiau <...>

Anglų kalboje terminai *futurology* bei *futurologist* plačiai vartojami ir yra aprašyti, tai mokslas apie socialinius, politinius ir technologinius pasiekimus, kurie gali turėti įtakos ateičiai arba ją paveikti (Cambridge Dictionary, 2021). Visuotinėje lietuvių enciklopedijoje pats mokslas yra aprašytas „futurologija (lot. *futurum* – ateitis + gr. *logos* – mokslas), šiuolaikinės visuomenės raidos perspektyvų prognozavimas, galimų visuomenės modelių numatymas“ (Visuotinė lietuvių enciklopedija, 2021).

Minėtas dažnas pašnekovo kodų kaitos vartojimas kelis kartus pastebėta ir vedėjo kalboje:

V: <...> taip reikia sakyti ir ta pusė bus kad bet kas gali kurti turinį, jį skleisti ir ganėtinai nesvarbu netgi kartais ką tu sakai tam tikras ir **videojraše** <...>

V: <...> kada tu gali mikroschemas tam tikras įsiinstaliuoti ar sau netgi į smegenis, kada tu galėtum **google** tą patį **searchą** turėti savo smegenyse <...>

V: **Mad maxo** gal net.

V: <...> kalbant apie ispaniškojo gripo metus, niekas neturėjo **laptopo** ir negalėjo nuotoliniu būdu dirbti <...>

V: <...> gali sakyti, kad labai tau svarbu, bet vis tiek kažkur tam **subconscious** nėra taip svarbu <...>

Kaip ir pašnekovas, vedėjas vartoja paieškos sistemos „Google“ pavadinimą neminėdamas paskirties, o kartu vartoja svetimžodį *search* (liet. *paieška*). Pastebimas nevartotinių svetimybų vartojimas kalboje – *laptop* (liet. *nešiojamasis kompiuteris*). Vartojami ir nesulietuvinti svetimžodžiai, kaip *subconscious*, vedėjas kalba apie gilią pasąmonę, bet renkasi anglišką terminiją. Taip pat rastas šalutiniu normos variantu laikomas hibridas *videojrašas*. Nors darinys leidžiamas vartoti, tačiau pirmenybė teikiama junginiui *vaizdo įrašas* ([VLKK] konsultacijų bankas, 2003–2020). Vienoje vietoje vedėjas užsimena apie populiarų žaidimą „Fallout“ ir serialą „Mad Max“ į ką atsako ir pašnekovas:

V: **Mad maxo** gal net.

P: **Mad maxas, falloutas** mano mylimas labai <...>

Dialogue aptaria, kaip seriale bei žaidime pristatoma ateitis, kokios technologijos manoma užvaldys pasaulį ir kita, tačiau vartojami angliški pavadinimai. Pašnekovo ir vedėjo jau minėta „Google“ platforma siūlo vienam iš pavadinimų atitikmenį – Pašėlęs Maksas (angl. *Mad Max*) (žr. 7 pav.).

6 pav. „Google“ siūlomi pavadinimai

Dialoge kodų kaitos su paaiškinimais aptiktas tik vienas variantas ir tik pašnekovo kalboje:

P: <...> būtent būtent ta prasme būtent **carsharingas, carpoolingas** tu paspaudi mygtuką, atvažiuoja kažkokia mašina nesvarbu kokia, jeigu tau reikia nuvažiuoti iš taško A į tašką B kuo greičiau ten nežinau <...>

Tai užsienyje populiarī paslauga – *car sharing* arba *car pooling*, kuomet dalinamasi vienu automobilių nuvykti į darbą, studijas, grįžti namo iš kažkur ir kita (Cambridge Dictionary, 2021). Būtent tai pašnekovas ir paaiškina. Lietuvoje tai mažai žinoma ir praktikuojama paslauga, tačiau atitinkamo egzistuoja, abu junginiai atitinka – *važiavimas vienu automobiliu*, tačiau *car sharing* turi dar papildomą vertimą – *dalijimosi automobiliu paslauga*, kas labiau atspindi teikiamą apibūdinimą. Pašnekovo kalboje labiau paplitę paaiškinimai, kuomet lietuviškas ar angliškas žodis pakartojamas kita kalba:

P: <...> aš pastebėjau, kad tuo metu būdavo kartais parenkami rezultatai ne tai, ko aš pats ieškau, o ką rinkosi arba **žymėjosi**, na **bookmarkinosi** <...>

P: <...> ta algoritmizacija yra tuo pačiu iš dalies naudingiau, iš dalies yra problema, bet yra vienas tas **sidabrinis pakraštėlis**, yra **silver lining** <...>

P: <...> tai yra išplėtosios **augmented reality** išplėtosios **realybės** akiniai <...>

P: <...> nes robotika atsirado dėl tų vadinamų, kad galėtų dirbt tuos trys D darbus, tai yra **dirty, dull and dangerous**, tai **pavojingus, nuobodžius ir purvinius** <...>

Pašnekovo kalboje vartojami tiek lietuviški, tiek angliški terminų variantai, kaip *žymėti* (angl. *bookmark*) ar *išplėstoji realybė* (angl. *augmented reality*). Taip pat pasitaiko ir tiesioginio vertimo – *sidabrinis pakraštėlis* (angl. *silver lining*), nors vartojamos angliškosios idiomos reikšmė visai kitokia. Pasakymas *silver lining* vartojamas, kaip optimizmo metafora, kuomet blogoje situacijoje nutinka kažkas gero (Cambridge Dictionary, 2021), lietuviška reikšmė galėtų būti – *geroji pusė*, kadangi pašnekovo kontekste ji tinka. Taip pat pašnekovas mini robotikoje atliekamus,

vardinamuosius 3D darbus – *pavojingus, nuobodžius ir purvinus* (angl. *dirty, dull and dangerous*). Minėdamas angliškuosius pavadinimus autorius išdėsto juos reikiama tvarka, tačiau lietuvių kalboje pirmąjį ir paskutinįjį žodžius sumaišo vietomis. Verta pastebėti, kad ir pats pavadinimas *3D darbai* kilęs iš anglų kalbos – *3D* 's, atitiktens lietuvių kalboje nėra, tad vartojamas tiesioginis žodžių vertimas. Šį pavyzdį galima priskirti ir prie paaiškinamųjų, kadangi *3D* 's yra anglų kalboje vartojimas terminas, lietuvių kalboje paaiškinamas ir pateikiami galimi atitikmenys.

Didžiąją laiko dalį kalba pašnekovas, dalijasi savo nuomone ir pastebėjimais, tačiau ne visi terminai, kad ir kilę iš anglų kalbos, vartojami taisyklingai. Pavyzdžiui jau minėtas terminas *augmented reality*. Pašnekovas savo kalboje terminą pavadino išplėstoji realybė, tačiau vedėjas vėliau tam pačiam daiktui apibūdinti pavartojo kitokį terminą:

V: <...> kai dar prasidės ta **augmented reality papildyta realybė**, kada tu galėsi realybėje matyti realius dalykus <...>

Vedėjas taip pat vartoja tos pačios reikšmės terminą abiejomis kalbomis, kartu ir paaiškina, kad tai realaus vaizdo pateikimas realybėje naudojant kompiuterį. Vietoj *išplėtosios realybės*, kurią vartojo pašnekovas, vedėjas *augmented reality* įvardija – *papildyta realybė*. Štai IATE (2021) angliškojo termino lietuviškasis atitikmuo įvardijamas – *papildytoji realybė* (IATE, 2021). Tad šiuo atveju vedėjo vartotas terminas yra teisingas, tik trūksta įvardžiuotinės formos. Vienoje vietoje ne vedėja taiso kalbą, bet įsiterpia pašnekovas:

V: <...> dabar mes kalbame daugiau apie tas technologijas kurią mes dėvime, tai yra tas kaip vadinamas **extensionas** žmogaus <...>

P: Taip, **išplėtimas**, taip.

V: <...> **išplėtimas, tąsa** kažkokia tai <...> daug kas kalba apie integraciją su technologijomis, kada tam tikras technologijas mes galime integruoti į žmogaus kūną.

Vedėjas vartoja sugramatintą svetimžodį *extension*. Jam bekalbant įsiterpia pašnekovas ir pataiso, pamini, kad tai *išplėtimas* ir vedėjas tęsia savo mintį priimdamas pašnekovo siūlymą. Kaip sinonimą pavartoja žodį *taisa* ir šiek tiek paaiškina, ką norėjo pasakyti vartodamas svetimžodį, kad tai lyg žmogaus plėtinys, technologijos įdiegtos į žmogų.

Neapsieita ir be šnekamajai kalbai būdingų vaizdingų posakių ar perkeltine prasme vartojamų žodžių ar žargonybių. Tai pastebima abiejų vyrų kalbose:

V: Turime **išnarplioti** tam tikrus iššūkius su kuriais žmonija susidurs.

V: <...> galbūt netgi virusas, pandemija galim sakyti netgi gal čia mes dar visai gerai **praslydome**, taip sakant.

P: Iš tikrųjų mes dar labai gerai **praslydome** <...>

P: <...> jaunesnės kartos žmonėms galbūt taip, nes jie imlesni, dar jie nepripratę, bet na kad vyresnysis, ten tie visi senjorai, aš manau, kad jeigu jie ant kažko **užsicklinę**, jie savo pažiūrų nekeis <...>

V: <...> tokia **gaida** gal ir **užbaigsim**, gal irgi galim **įmest** optimizmo <...>

Vedėjas dažniausiai vartoja žodžius perkeltine prasme, pavyzdžiui *išnarplioti* vietoj *išsiaiškinti*, *įmest* – *pridėti*, *praslysti* – *praeiti*, į kurį pakartotinai atsakė ir pašnekovas. Taip pat vartojamas sakytinėje kalboje mėgstamas pasakymas *baigti gaida*, t. y., užbaigti tokiomis nuotaikomis. Pašnekovo kalboje pastebėtas žargonu *užs ciclinti* vartojimas, kuri lietuvių kalboje sunkiai pakeičiamas, dažniausiai siūlomo keisti žodžiais *įstrigti*, *užstrigti* ([VLKK] konsultacijų bankas, 2003–2020). Žargonui priskiriamas ir kitas pašnekovo vartotas žodis *chebra* – „jeigu tai padės žmonėms suprast, kad **chebra**, rimtai problemos darosi, jos tikrai darosi“. Jaunimo žargonui priskiriamas žodis turėtų būti keičiamas į *kompanija*, *draugužiai* ([VLKK] konsultacijų bankas, 2003–2020).

Kadangi, kaip minėta, didžiąją dalį kalbėjo pašnekovas, jo kalboje taip pat aptikta nevertotinių svetimybų, kaip *linzės* – „aš ir taip akinius nešioju, **linzių** nenoriu“, aptinkami tarminiai leksikai priskiriami žodžiai, kaip *žiauriai*, būdingas galūnių trumpinimas – *patiem*, *mum*. Taip pat keliose vietose pašnekovas vartoja deminutyvus – *chebrutė*, *vaikis* ir *berniūkštis*. Minėtos leksikos vedėjo kalboje nepastebėta, visgi labai dažnai vartojama dalelytė *netgi*.

Epizode vartojami su technologijomis ir kompiuterija susiję terminai, visgi ne visi taisyklingai. Vietomis vedėjas bei pašnekovas vienas kitą pataiso, tačiau retai. Labai dažna kodų kaita, kuri retai aiškinama. Pasitaiko ir to paties žodžio ar termino pakartojimų abiejomis kalbomis. Šie bruožai būdingi abiems dialogo dalyviams, tačiau daugiau atvejų randama pašnekovo kalboje, kadangi ji užima didesnę epizodo dalį. Randama žargonu bei tarminės leksikos, keli deminutyvų atvejai. Pats dialogas vyksta sklandžiai, vedėjas dažniau įsiterpia, nebijo papildyti, vyksta diskusija.

Tinklalaidės „StarTalk Radio“ Improving the News, with Max Tegmark epizodo analizė

Šis epizodas išskiriamas į dvi dalis. Pirmoje dalyje 1-asis vedėjas (62 m.) (pavyzdžiuose žymimas V1), astrofizikas, 2-asis vedėjas (45 m.) (pavyzdžiuose žymimas V2), komikas, ir 1-asis pašnekovas (54 m.) (pavyzdžiuose žymimas P1), fizikas, internetinio žinių paieškos tinklalapio įkūrėjas, aptaria žinių svarbą, kaip galima jas pagerinti ir kaip pašnekovas nutarė sukurti minėtą tinklalapį. Antroje dalyje abu vedėjai kalbina jau kitą pašnekovą (66 m.) (pavyzdžiuose žymimas P2), žurnalistą ir dėstytoją, apie minėto tinklalapio privalumus bei trūkumus, medijų blogą pusę, ši dalis užima trumpesnę epizodo dalį. Tiek epizode, tiek analizėje abi dalys išskiriamos. Pašnekovai kalbinami ir analizuojami atskirai. Epizodo trukmė 56 minutės. Abiejose dalyje vyksta diskusija, dialogas, nors pašnekovui suteikta galimybė laisvai reikšti mintį, bet vedėjai nebijo įsitraukti ir išsakyti savo nuomonės.

1-osios epizodo dalies analizė

Epizode pašnekovas pasakoja, kodėl nusprendė sukurti žinių paieškos tinklalapį, tad jos kalboje vartojama su technologijomis, kompiuterija ir medijomis susijusi terminija:

P1: <...> I think the root cause of this is a lot deeper and actually has a lot to do with **machine learning**, people have stopped reading the **newspaper** on paper very much and most people get their **news** now from **social media** and so on, and they are constantly being manipulated by these algorithms that are just trying to show them whatever they gonna **click** on the most to maximise the **ad** revenue <...>

P1: <...> what happens instead is if you go to **ImproveTheNews.org** is you're in the drivers' seat, you have these different **sliders** you can move around <...> there is another

slider which is also important called the **establishment slide** <> if you like to see more crisis of the powerful you can try play with that other **slider** <...>

P1: <...> normally when you go on and seek the **news**, right, what happens is **Facebook** or **Google** or whatever will remember all the things that you **clicked** on before <...>

P1: <...> so, for example, with the **machine learning tools** we developed for this; they're already **opened sourced online** <...>

P1: <...> I just wrote a bunch of **code** which lives in the **cloud** which doesn't choose the **articles**, it just **downloads**, vacuum-cleans all the **articles** from a hundred different **newspapers** <...> so for that we used some **machine learning** to actually go read each **article** and classify it, the **machine learning** that is used today in **Google** and **Facebook** and so on, it mainly classifies you <...> here instead the **machine learning** is classifying the **articles** <...> together with a bunch of **MIT** students we trained so called **artificial neural network** <...>

P1: **AI** has become a bit of a marketing tool <...> you can call it a **machine learning** <...>

P1: Fortunately, not, you know, there are many **news aggregators** out there <...>

P1: <...> I think they had not foreseen that the simple **algorithm** trying to maximise peoples screen time would create such a **polarized society** <...>

P1: <...> I would never go to a country I've never been to before without **googling** it a little bit first <...>

P1: <...> **tech** isn't evil <...>

Dažnai kartojami terminai, kaip *machine learning*, *slider*, minimos medijų rūšys ir jų pavadinimai – *newspaper*, *news*, *social media*, *article*, *Google* ir *Facebook*. Vartojama kita kompiuterijos terminija pasakojant, kaip buvo suskurtas ir veikia pašnekovo minimas tinklalapis – *code*, *cloud*, *download* ir kiti. Pašnekovas vartoja trumpinius, kaip *MIT*, *AI* ir *tech*. MIT, tai universiteto trumpinys – *Massachusetts Institute of Technology*, ir jį autorius vartoja minėdamas studentus, kurie prisidėjo prie tinklalapio kūrimo. Vartojamas *dirbtinio intelekto* trumpinys anglų kalboje *AI* ir *technologijų* trumpinys *tech*. Taip pat vartojamas programos „Google“ vedinys *googling*. Anglų kalboje žodis *google* jau tvirtinamas kaip veiksmažodis paieškai per minėtą programą atlikti (Cambridge Dictionary, 2021).

Angliškoje tinklalaidėje vartojami ne tik su informacinėmis technologijomis susijusi terminija. Minimas socialinis reiškiny *social polarization*, kai visuomenė skirstoma į grupes atsižvelgiant į odos spalvą, pajamas (Oxford Reference, 2021), o šiame kontekste skirtingos informacijos srautą. Kadangi pašnekovas visų pirma fizikas, neišvengta ir kitų mokslų terminijos:

P1: <...> people of different **political stripes** seem to end up in **parallel universes** <...>

P1: <...> none of us going into it with the **axiom** that the other one is wrong <...>

Minimas politikoje vartojamas posakis *political stripes*, kuomet kalbama apie vienodas arba skirtingas politines pažiūras, kaip ir šiuo atveju. Šį išsireiškimą pašnekovas gretina hipotetiniam fizikiniam reiškiniui *parallel universe*. Pašnekovas taip pat vartoja matematinį principą *axiom*, kuriam nereikia įrodymų apie teigiamą tiesą. Pirmojo vedėjo kalboje taip pat gausų įvairios terminijos:

V1: <...> this show was created because I saw this **product** out there, this **interface**, that I just said I got to get the creator of that **interface** on StarTalk, and that creator is a physicist <...> he loves the subject of **AI** and thinking deep thoughts about the future of civilization <...>

V1: <...> so what you're saying is you are an **aggregator** in an **interface** that **filter** according to **sliders** <...>

V1: <...> suppose I choose to only get my news through this medium, does this create sort of **copyright** problems.

V1: <...> with this **product, software** basically, on a **website** <...> this **product** allows you in real time with the **slider** see different news outlets treat the same topic through whatever lends they carry with them <...>

V1: So, this is a form of **AI** basically.

Kalbėdamas ir klausinėdamas apie technologijas ir jų vaidmenį žinių sklaidoje, pirmasis vedėjas vartoja daug technologijos terminijos. Kaip ir pašnekovo kalboje, vedėjas vartoja tokius terminus, kaip *aggregator*, *slider*, dirbtinio intelekto trumpinį *AI*. Epizodo pradžioje pristatydamas pašnekovą ir jo sukurtą tinklalapį pirmasis vedėjas vartoja tokius terminus – *product*, *interface* bei *filter*. Taip pat išreiškia susirūpinimą autorinių teisių klausimu – *copyright* ir ar tai nesudarė problemos kuriant tinklalapį. Kaip ir pašnekovas, pirmasis vedėjas vartoja su medijomis susijusią leksiką bei fizikos terminiją:

V1: <...> so you not actually creating new **news** you're changing how people gain access to **news** <...>

V1: <...> did this idea come to you because you sent so much time in the **multiverse** <...>

Vartojami medijų žanrai, kaip *news* bei fizikoje daugybę visatų savo plotmėje talpinančiam reiškiniui pavadinti – *multiverse*, kas yra žodžių junginio *multiple universes* darinys. Vedėjas taip pat pakartoja pašnekovo jau minėtą sistemos pavadinimą ir bando jį papaiškinti:

P1: <...> together with a bunch of MIT students we trained so called **artificial neural network** <...>

V1: Just to be clear, a **neural network** is a decision tree, basically that enables one bit of information to get you to one place and the branches dependent on what forces are operating it that spot, is that a fair way to characterise it?

Pašnekovas mini *artificial neural network* (liet. *neuroninis tinklas*), tai „dirbtinio intelekto sistema, sumodeliuota pagal neuronų (nervų ląstelių) veiklą biologinėje nervų sistemoje“ (IATE, 2021). Štai

vedėjas norėdamas pasitikslinti ir išaiškinti šį terminą vartoja junginį *neural network*. Įdomu tai, kad anglų kalboje abiejų dialogo dalyvių vartoti variantai teikiami ir reiškia tą patį. Lietuvių kalboje abu variantai taip pat verčiami, bet tuo pačiu terminu – *neuroninis tinklas*.

Dialogas pagrinde vyko tarp pašnekovo ir pirmojo vedėjo, kuris užduodavo klausimus, reikšdavo savo nuomonę bei pritardavo pašnekovui. Antrasis vedėjas retkarčiais įsiterpdavo pajuokauti:

V1: <...> this episode I'm calling a **physicist** reads the newspaper <...>

V2: **I'm not that physicist** just in case anybody was wondering. (abu juokiasi)

Pristatant būsimą pašnekovą vedėjas pamini, kad epizodas galėtų vadintis *A physicist reads the newspaper* (liet. *Fizikas skaito laikraštį*), o antrasis vedėjas įsiterpia ir juokais patikina, kad ne jis tas fizikas – *I'm not that physicist*, kas prajuokina abu vedėjus. Vėliau antrasis vedėjas įsiterpia ir į pašnekovo mintį:

P1: <...> if you have a lot of data, you can train these things to be quite good to at figuring out whether the article is about **golf** or whether it's about **immigration** or something else <...>

V2: **We're immigrant golfers.** (vedėjai juokiasi)

Pašnekovas aiškino, kad priklausomai nuo informacijos kiekio sistema pati gali atskirti kuris straipsnis yra apie golfą, o kuris apie imigraciją ir antrasis vedėjas įsiterpdamas pajuokauja – *we're immigrant golfers* (liet. *mes golfo žaidėjai imigrantai*), kad prajuokina pirmąjį vedėją. Vienoje vietoje į antrojo vedėjo juokus įsitraukia ir pirmasis:

P1: <...> I would never go to a country I've never been to before without googling it a little bit first <...>

V2: What kind of American are you.

V1: You got to go there and say 'how come you not do what Americans do'.

V2: Yeah, speak English, damn it! (vedėjai juokiasi)

Antrasis vedėjas pajuokauja apie amerikiečiams taikomą stereotipą – kad tik kur keliauja, tikisi, kad visi kalbės angliškai, kuomet pašnekovas užsimena, kad jis nevyktų į nežinomą šalį prieš tai nepaieškojęs apie ją informacijos. Antrajam vedėjui paklausus *what kind of American are you* (liet. *kas tu per amerikietis*), pirmasis vedėjas antrina – *You got to go there and say 'how come you not do what Americans do'* (liet. *nuvykęs turi sakyti „kodėl nesielgiant kaip amerikiečiai“*) ir tai pralinksmina abu vedėjus. Visgi vienu momentu antrasis vedėjas nejuokaudamas pagiria pašnekovo tinklalapį, teigdamas, kad juo labai paprasta naudotis:

V2: I have to say, one, this is an excellent idea – the reason why it's so great it's so **simplicistic**, the second thing I wanna now is, is this proprietary did you actually take these programs and registered them owned then so that **when we sell this to every news organization** (juokiasi) <...> this allows the advertising model **to still stay intact** but still gives the reader some freedom <...>

Žinoma, pagyras seka pokštas. Antrasis vedėjas pasiteirauja *did you actually take these programs and registered them owned then so that when we sell this to every news organization* (liet. ar minėtas programos užregistravai, kaip savo nuosavybę, nes kaip mes jas parduosim kiekvienai naujienu organizacijai) juokaudamas, kad jeigu pašnekovas savo kūrinio neįregistravo, tai jie žada jį parduoti. Vėliau vėl šiek tiek susikaupia ir prie išsakymo pritarimo, jog tinklalapiu lengva naudotis, prideda, kad naujienu reklamos modelio jo tinklalapis nekeičia, tačiau skaitytojam suteikia laisvės.

Pašnekovas išlieka profesionalus, nesivelia į juokelius, atsakingai pasakoja apie savo sukurtą tinklalapį ir nenukrypsta nuo temos. Visų trijų dialogo dalyvių kalbose vartojami formų trumpinimai: *I'm – I am, hasn't – has not, that's – that is, doesn't – does not, it's – it is, you're – you are* ir kiti. Taip pat rasta tokių sutraukimų, kaip *gonna* ir *wanna*, kurie būdingi šnekamojoje kalboje, ekvivalentai – *going to* ir *want to*. Šios formos būdingos pašnekovo kalboje.

Pirmoje epizodo dalyje pasireiškia visi dialogo dalyviai. Daug dėmesio skiriama pašnekovo įkurtam tinklalapiui, kaip jis buvo sukurtas ir kokia jo paskirtis. Dėl to vartojama daug kompiuterijos terminijos, minimi medijų žanrai ir priemonės. Terminai dažniausiai vartojami apibūdinti tinklalapio kūrimo procesui ir veiklai, tad nėra aiškinami. Kadangi pašnekovas, kaip ir pirmasis vedėjas, yra fizikas, minimi keli fizikiniai terminai, labiau lyginamojo pobūdžio. Visų trijų dalyvių kalbose randama formų trumpinimo atvejų, sutraukimų. Dialogo pagrindą sudaro pašnekovo ir pirmojo vedėjo klausymai ir atsakymai, visgi nebijo įsiterpti ir antrasis vedėjas su juokais į kuriuo atsako pirmasis vedėjas, pašnekovas nereaguoja, o toliau dėsto savo mintis.

2-osios epizodo dalies analizė

Antrasis pašnekovas pakviečiamas epizodo pabaigoje, kuomet atsisveikinama su pirmuoju. Kadangi kalbinamas žurnalistas ir savo srities profesionalas, klausiama jo nuomonės apie pirmojo pašnekovo sukurtą tinklalapį. Reikšdamas savo nuomonę antrasis pašnekovas vartoja technologijų ir kompiuterijos terminiją:

P2: <...> in my view the **internet** so far has been built to speak and I celebrate that <...> but the **internet** I wanna see next, the next phase of it is an **internet** that's built to listen and to tell us what and who are worth listening to <...> and so the **mass market** what the **internet** kills is the **mass market** business model, **mass media** and with it it's idea of the mass, this idea that there's one public and one view of the world <...>

P2: <...> the **filter bubble** is more of a myth than anything else <...> I don't think facts are enough I don't think **fact checking** is enough <...> I wonder is whether **journalism** should look more like **education**, look more like your fields <...>

P2: <...> which is why we need both **science** and **humanities**, both are key, we need **education** <...>

Pašnekovas dažnai kartoja terminus *internet* bei *mass market*. Taip pat mini *mass media* vaidmenį visuomenės nuomonės formavime. Vėliau neigia vieno iš naujesnių reiškinių bei termino *filter bubble* faktą. Pašnekovas teigia, kad *informacinis burbulas* – „socialinėje medijoje esančio turinio pateikimas atsižvelgiant į žinomus naudotojo prioritetus, priverčiant vartotoją manyti, kad tai yra labiausiai paplitęs turinys“ (IATE, 2021) tėra mitas. Rasta ir komunikacijų terminologijos *fact*

checking. Pašnekovas mini mokslo ir įvairių jo sričių svarbą, kad žurnalistika turėtų labiau būti panaši į kitas mokslo šakas – *education, journalism, science, humanities*. Neišvengta ir politikavimo:

P2: <...> I have two concerns but then I'm gonna be very complimentary, the first concern is I think that we and news have to often put people in the binary **buckets**, left/right, whit/black, 99%/1%, for/against, so I'm cautious about things that lack the nuance that is possible online <...> second problem I have which is that basically there's, I'll say this, next to no responsible **conservative media** in the US <...> I think we have a lack of a decent **conservative media** <...> so the problem with the app there is it has very little to call upon who's responsible before it gets to **OAN on the right** <...>

Kadangi pašnekovas yra amerikietis, žiniasklaida ir žmonių nuomonės lyginamos su politiniais įsitikinimais. Pašnekovo nuomone trūksta deramos dešiniųjų žiniasklaidos – *conservative media, the right*. Minimais politikoje vartojamas terminas, kuomet visuomenė skirstoma į dvi grupes – *buckets*, kaip kairieji ar dešinieji. Vartojamas dešiniams priskiriamas Amerikos žiniasklaidos tinklo trumpinys *OAN* (angl. *One America News*). Didžiausią susirūpinimą pašnekovui kelia, kad žiniasklaida yra labai priklausomo nuo politikos, tad svarbu sukurti politinėms nuomonėms nepavaldų tinklą.

Kadangi pašnekovas buvo pakviestas išsakyti savo nuomonės, vedėjai tik uždavė kelis klausimus:

V1: <...> so all it has it's what's out there, so you're not blaming **app**, you're blaming the world <...>

V1: What about **filter bubbles** then <...>

Pirmasis vedėjas prisijungus pašnekovui iš karto paklausė jau prieš tai aptartos jo nuomonės apie pirmojo pašnekovo tinklalapį. Vėliau kelis kartus įsiterpė su kitaip klausimais ir pastebėjimais, pavyzdžiui, kad antrojo pašnekovo nuomone ne programa (pirmasis vedėjas pavartojo kompiuterijos terminą *app*), o pasaulis kaltas dėl netinkamos žinių sklaidos. Prieš taip antrojo pašnekovo vartotų terminų analizėje terminą *filter bubbles* pirmasis pavartojo pirmasis vedėjas. Taip ji paklausė antrojo pašnekovo nuomonės apie juos, į tą pastarasis atsakė, kad tai mitas. Visgi, kuomet antrasis pašnekovas teigė, kad žurnalistika turėtų būti panašesnė į vedėjo mokslą, pastarasis išsiplėtė:

P2: <...> I wonder is whether journalism should look more like education, look **more like your fields** <...>

V1: Well, here's another thing, in **science** if I'm in a **debate** with you about something not entirely fully known in the **universe** one of three things is true, either I'm right and you're wrong, you're right and I'm wrong or we both wrong, but we can't both be right <...> and in almost every case it's we need more **data** so that we can then agree who is right and **we can still go out for a beer after**.

Pirmasis vedėjas vartojo mokslo terminiją, kaip *science* ar *universe*. Taip pat kompiuterijos terminą *data* bei politikos terminą *debate*. Vedėjas lygino mokslo ir žinių skirtumus, kad žinių sklaidoje visi gali būti teisūs, priklauso kaip pakreipsi informaciją, o moksle yra tik viena tiesa, bet nėra pykčių, net ir pasirodžius neteisiam vėliau galima draugiškai padiskutuoti – *we can still go out for a beer after*. Šioje epizodo dalyje ryškesnis ir antrojo vedėjo vaidmuo:

V2: <...> wouldn't that be a reflection of who we are as **consumers** <...>

V2: <...> how do we **decipher** between those who responsibly report and those who willingly obfuscate for the purposes of **profit** <...>

Keliose vietoje antrasis vedėjas įsikiša, patvirtinamai klausia. Jo klausimuose galima išvelgti susirūpinimą, keliama problema, kad sunku atskirti kas skleidžia atsakingą informaciją, o kam svarbu tik pelnas. Antrojo vedėjo kalboje vartojami keli skirtingų terminijų terminai: *consumer* – teisė, *decipher* – kompiuterija ir *profit* – ekonomika. Antroje epizodo dalyje minėtas vedėjas juokais neįsiterpia, įdėmiai klausio, užduoda kylančius klausimus ir prašo patikslinimų.

Visų antrosios epizodo dalies dialogo dalyvių kalbose vartojami formų trumpinimai, kaip *I'm* vietoje *I am*, *I'll* – *I will*, *who's* – *who is*, *you're* – *you are*, *wouldn't* – *would not*, *that's* – *that is*, *there's* – *there is* ir kiti. Pašnekovas vartoja anglų šnekamojoje kalboje populiarius sutraukimus *gonna* bei *wanna*.

Nors antroji epizodo dalis trumpesnė, jos tikslas vienas – įvertinti pirmoje dalyje aptartą tinklalapį, tačiau nuomonių netrūko. Dalyvių kalbose rasta įvairių sričių terminijos, nors epizodo tematika žinios, bet šioje dalyje didesnis dėmesys skirtas politikos įtakai žinių sklaidoje, tad vartota su politika susijusi terminija, žinoma, būta ir kompiuterijos bei technologijos terminų. Rasta ir formų trumpinimų bei keli sutraukimų atvejai. Dialoge išsiskyrė pašnekovas, kadangi turėjo ribotą laiko limitą savo nuomonei bei išvalgomis pristatyti. Vedėjai daugiausiai uždavinėjo klausimus, tiek pirmasis, tiek antrasis vedėjai nenukrypo nuo temos, šioje dalyje nejuokauta.

Bendrai abi dalys mažai kuo skiriasi. Vartojama su tema susijusi terminija, į dialogą įsitraukia visi dalyviai. Formų trumpinimas būdingas visiems vyrams. Sutraukimus *gonna* bei *wanna* vartoja tik pašnekovai. Pirmoje epizodo dalyje matomas ryškus pirmojo vedėjo ir pirmojo pašnekovo dominavimas. Galbūt tam įtakos turi, kad abu vyrus sieja fizikos mokslas, antrasis vedėjas savo humoru prisideda prie vykstančio dialogo, tačiau į jo juokus atsako tik kolega vedėjas. Pirmasis pašnekovas į juokus nesivelia, net nesijuokia iš vedėjų pokštų. Štai antrojoje epizodo dalyje dialogas vyksta tarp visų dalyvių lygiai. Žinoma, antrasis pašnekovas kalba plačiau, tačiau jam klausimus užduoda ne tik pirmasis vedėjas, bet ir antrasis. Šiame dialoge antrasis vedėjas jau nešmaikštuoja, matomas jo aktyvus dalyvavimas ir klausymas. Nors antroje dalyje pašnekovas pakviestas įvertinti pirmojo kurtą tinklalapį, visgi žurnalistas išlieka profesionalus, pagarbiai išsako savo nuomonę, siūlomus pakeitimus, o pabaigoje teigiamai įvertina programą.

Lietuviškų ir anglišku tinklalaidžių gretinimas

Analizuotose dviejų kalbų tinklalaidėse kalbėta apie technologijas, jų vaidmenį ateityje bei žinių sklaidą. Matomas visų dialogo dalyvių įsitraukimas. Epizodų sandara šiek tiek skyrėsi, tačiau tai didelės reikšmės analizėje neturėjo.

Abejose tinklalaidėse kalbinami vyrai. Lietuviškoje – technologijų žurnalistas, angliškoje buvo du pašnekovai, pirmasis – fizikas, internetinio žinių tinklalapio įkūrėjas, antrasis – žurnalistas. Epizoduose nenukrypsta nuo temų, kartais pasitaiko palyginimų su kitomis sritimis, bet grįžtama prie esmės. Pašnekovai užima didžiąją dalį laiko, atsako į vedėjų užduodamus klausimus ar reiškia savo nuomonę.

Anglų kalbos epizode nerasta kokių kaitos atvejų, tačiau pastebėta gausėnis įvairių sričių terminijos vartojimas. Šalia kompiuterijos, poasitaiko ir fizikos terminų, kadangi vedėjas ir vienas iš pašnekovų yra fizikai, nesusilaiko nuo fizikinių palyginimų. Lietuviškajame epizode anglų kalbos leksika kaitaliojama su lietuviška, ir taip elgiasi abu dialogo dalyviai. Vietomis minimi neverčiami žaidimų ar serialų pavadinimai. Taip pat rasta deminutyvų, pasitaiko žargono vartojimas. Anglų kalboje būdingas formų trumpinimas, sutraukimai.

Vedėjų vaidmuo ir dialogo pobūdis epizode anglų kalba šiek tiek skiriasi nuo bendravimo lietuviškoje tinklalaidėje. Pirmasis vedėjas daugiausia užduoda klausimus, o antrasis savo juokais bando prisidėti, nors kartais ir jam kyla rimtų klausimų. Visgi į skleidžiamus juokus atsako tik pirmasis vedėjas, pašnekovai elgiasi taip, lyg negirdėtų ir toliau dėsto savo mintis. „Mokslo sriuba“ epizode vedėjas tik užduoda klausimus, kartais išsako savo nuomone, tačiau pastebėta, kad tiek pašnekovas, tiek vedėjas vienas kitą pataiso vartojant svetimžodžius ar netikslią terminiją.

Anglų kalbos epizode būta humoro apraiškų, tačiau pašnekovai į tai nereagavo.

2.2.3. Analizuotų epizodų palyginimas

Aptariant kiekvieną epizodą atskirai, matomi kokie bruožai juos skiria, o kurie kartojasi. Pastebėta, kad tam įtakos gali turėti pati dinamika dialoge. Pašnekovų veikla, amžius bei lytis lemia vartojama kalbą ir vaidmenį vykstančiame dialoge. Visgi edukacinės tinklalaidės abejomis kalbomis turi tiek panašumų, tiek skirtumų.

Abiejose tinklalaidėse kalbintų pašnekovų socialinių veiksniai, galintys daryti tinklalaidžių leksinei raiškai, beveik sutampa (žr. 1 lentelė). Abiejų tinklalaidžių vedėjai yra vyrai, pašnekovai keičiasi. Epizoduose apie fiziką ir astrofiziką vedėjų vyrų kalbintos moterys. Lietuvių ir anglų kalbos epizoduose kalbintos moterys mokslinį laipsnį apsigynusios fizikės. Panaši situacija ir su kita tematikos grupe. Epizoduose apie medijas ir žinias kalbinti žurnalistai. „StarTalk Radio“ epizode vienas iš pašnekovų buvo fizikas, bet taip pat susijęs su naujienų sklaida. Taip pat epizodo dalyvių amžius mažai kuo skyrėsi. Pagrindė epizoduose buvo kalbinti vidutinio amžiaus žmonės, savo srities profesionalai. Tik „Mokslo sriubos“ 83 epizode vedėjas ir pašnekovė buvo sąlyginai jauno amžiaus.

Lyginant vedėjų ir pašnekovų įsitraukimą taip pat matoma skirtumų. Nors abiejų tinklalaidžių vedėjai gausiai užduoda klausimus pašnekovams, tačiau pats dalyvavimas dialoge nelygus. „Mokslo sriubos“ vedėjas be užduodamų klausimų retai kada įsiterpia, vieną kitą kartą pataiso pašnekovus. Visgi didenis aktyvumas matomas epizode apie technologijas. Ten vedėjas labiau įsitraukia į pokalbį, minimi kompiuteriniai žaidimai ir serialai, o štai epizode apie fiziką vedėjas tik užduoda klausimus. Kadangi nėra minima vedėjo profesija, galima tik spėti, kad apie technologijas vedėjas nusimano daugiau. Kita situacija yra su angliškąją tinklalaide. Vedėjai drąsiai įsitraukia į pokalbį, išsako savo nuomonę, sugeba net pajuokauti. Epizode apie astrofiziką matomas šiek tiek didesnis pirmojo vedėjo įsitraukimas. Antrasis vedėjas tik užduoda žiūrovų klausimus bei kelis kartus juokauja. Žinoma, daugiau duodama pasisakyti pašnekovei, tačiau kalbama apie fiziką, kas yra dalis pirmojo vedėjo profesijos, tad jo įsitraukimas suprantamas. Epizode apie žinias pasireiškia abu vedėjai, matomas ir antrojo aktyvumas, aišku pašnekovų neužgožia. Minėta, kad epizoduose buvo juokų, kurie reiškiami antrojo vedėjo, kadangi pastarasis komikas, humoro elementai neišvengiami. Epizoduose atsiskleidžia vedėjų patirtis. Pirmasis daug išmano apie fiziką ir astronomiją, o antrasis pasitelkia savo profesiją – humorą, galbūt tai lemia didesnę įsitraukimą lyginant su lietuviškosios tinklalaidės vedėju.

1 lentelė. Epizodo dalyvių socialiniai veiksniai

Epizodo dalyvis(-ė)	Lytis	Profesija	Amžius
„Mokslo sriuba“ – 83 epizodas			
Vedėjas	Vyras	-	Jaunas (apie 28 m.)
Pašnekovė	Moteris	Fizikė, mokslų daktarė	Jaunas (apie 30 m.)
„StarTalk Radio“ – The 2020 Nobel Prize epizodas			
1-asis vedėjas	Vyras	Astrofizikas	Vyresnis (62 m.)
2-asis vedėjas	Vyras	Komikas	Vidutinis (45 m.)
Pašnekovė	Moteris	Fizikė, mokslų daktarė	Vidutinis (54 m.)
„Mokslo sriuba“ – 88 epizodas			
Vedėjas	Vyras	-	Jaunas (apie 28 m.)
Pašnekovas	Vyras	Technologijų žurnalistas	Vidutinis (apie 30 m.)
„StarTalk radio“ - Improving the News, with Max Tegmark			
1-asis vedėjas	Vyras	Astrofizikas	Vyresnis (62 m.)
2-asis vedėjas	Vyras	Komikas	Vidutinis (45 m.)
1-asis pašnekovas	Vyras	Fizikas, naujienų tinklalapio įkūrėjas	Vidutinis (54 m.)
2-asis pašnekovas	Vyras	Žurnalistas	Vyresnis (66 m.)

Analizuoti epizodai panašūs ne tik lyginant socialinius veiksnius, bet ir vartotos kalbos požymius (žr. 2 lentelė). Kadangi visi pasirinkti epizodai buvo iš edukacinei kategorijai priklausančių tinklalaidžių, tad terminų vartojimas buvo dažnas. Terminai retai kada buvo aiškiniami, tiksliau, jie buvo vartojami kitiems reiškiniams paaiškinti, buvo neatsiejami nuo aptariamų temų. Retesnis terminų vartojimas pastebėtas tik „StarTalk radio“ epizodo apie žinias, antroje epizodo dalyje. Visgi pokalbis truko trumpai, tad mažesnis terminų kiekis nestebina. Beveik visus epizodus sieja ir formų trumpinimas. „Mokslo sriubos“ 88 epizode rastos kelios vietos, kur vartojami žodžiai be galūnių. Epizodų anglų kalba analizėje visų dalyvių kalbose formų trumpinimas rastas ir gan dažnas, bet tai viena iš anglų šnekamosios kalbos ypatybių.

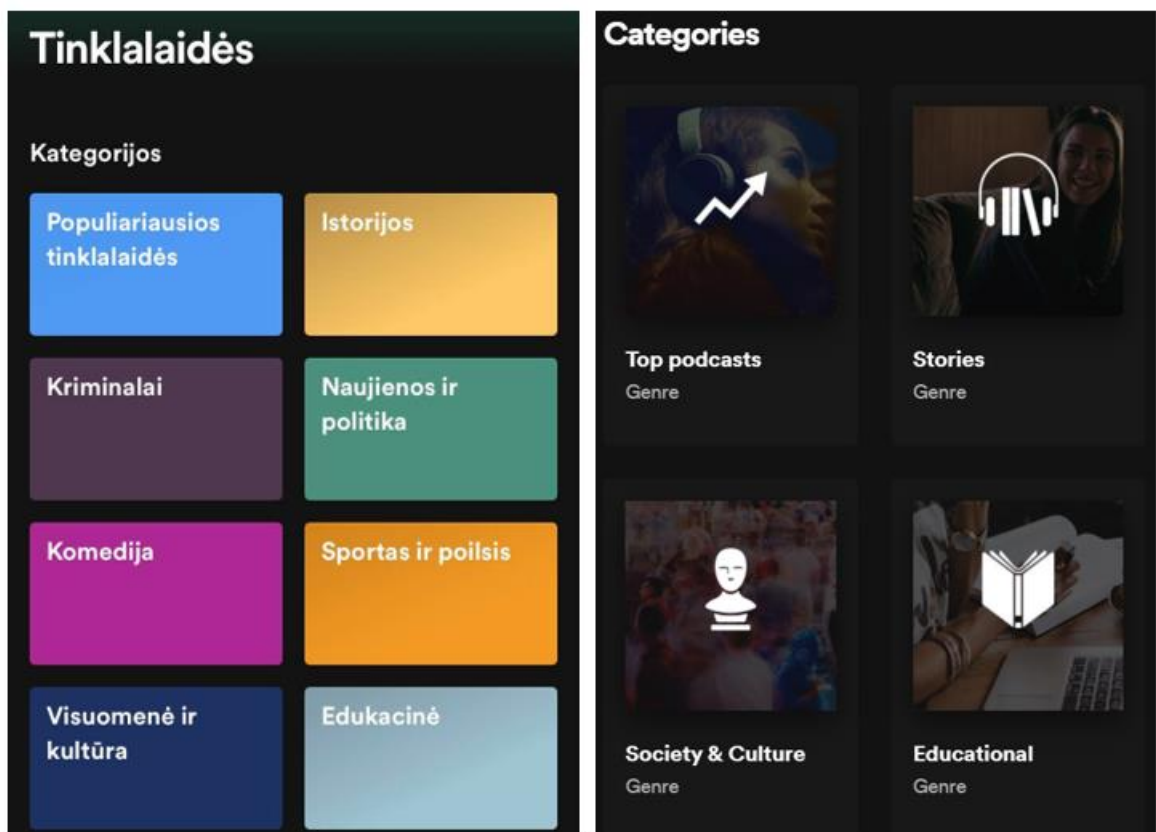
Atlikus analizę matosi aiškūs abiejų kalbų skirtumai. Pavyzdžiui, kodų kaita aptikta tik „Mokslo sriubos“ abiejų tematikų epizoduose. Juose visi rasti atvejai kilę iš anglų kalbos, tad kodų kaitos atvejų nebuvimas „StarTalk Radio“ yra suprantamas. Štai žargono vartojimas taip pat būdingas tik lietuviškuose epizoduose, bet visai kita situacija su humoro elementų vartojimu. Pastarieji aptikti ne „Mokslo sriubos“, o „StarTalk Radio“ tinklalaidės epizoduose. Žinoma, daug įtakos tam turiu, kad vienas iš vedėjų yra komikas. Visi juokai įterpiami tarp pašnekovo ar pirmojo vedėjo kalbos. Į juokus pagrinde reaguoja tik pirmasis vedėjas. Epizode apie fiziką, pašnekovė kelis kartus sureaguoja nusijuokiant, tačiau žinių sklaidos epizode, fizikas, tinklalapio įkūrėjas, į juokus nereaguoja, savo kalbą tęsia toliau.

2 lentelė. Epizodo kalbos ypatybės

Epizodas	Terminų vartojimas	Kodų kaita	Humoro vartojimas	Formų trumpinimas	Žargono vartojimas
„Mokslo sriuba“ – 83 epizodas	Dažnas	Taip	Ne	Ne	Taip

„StarTalk Radio“ – The 2020 Nobel Prize epizodas	Dažnas	Ne	Taip	Taip	Ne
„Mokslo sriuba“ – 88 epizodas	Dažnas	Taip	Ne	Taip	Taip
„StarTalk radio“ - Improving the News, 1 dalis	Dažnas	Ne	Taip	Taip	Ne
„StarTalk radio“ - Improving the News, 2 dalis	Retas	Ne	Ne	Taip	Ne

Analizėje be minėtų aspektų pastebėta, kad lietuvių sakytinėje kalboje retai, bet vartojami deminutyvai. Taip pat rasta frazeologizmų atvejų, ką būtų galima sulygtinti su humoro elementais anglų kalboje. Antrasis vedėjas savo juokais šiek tiek sušvelnina atmosferą, kalbos apie mokslą perteikiamos ir iš humoro pusės, o lietuvių kalboje vartojant deminutyvus ar frazeologizmus nuotaika lengvinama, į rimtas mokslo diskusija įnešama vaizdingumo.

7 pav. Turinio pateikimas „Spotify“ platformoje

Metodologinėje dalyje minėta, kad duomenys tyrimui rinkti iš platformos „Spotify“. Platforma pasiekama internetu tinklalapyje <https://open.spotify.com/> arba programėlės forma mobiliuoju telefonu ar kitu išmaniuoju įrenginiu. 8 paveiksle matyti turinio pateikimas programėlėje (kairėje) ir tinklalapyje (dešinėje). Įdomu tai, kad lietuviškas platformos turinys programėlėje pasiekiamas, o platformoje viskas pateikiama anglų kalba, nors kategorijos bei tinklalaidės vienodos. Lokalizuoti kategorijų pavadinimai – *top podcasts* (liet. *populiariausios tinklaidės*), *stories* (liet. *istorijos*), yra

ir analizuota *edukacinė* kategorija. Programėlėje vartojamas net lietuviškasis terminas *tinklalaidė*. Tyrimo pradžioje minėta, kad „Mokslo sriubos“ aprašyme vartojamas angliškasis svetimžodis, kas kelia klausimą, ar aprašyme sąmoningai vartojamas podkastas, ar tiesiog tinklalaidės kūrėjai nespėja koreguoti savo turinio pateikimo atsižvelgiant į platformos turinio skirtingose priemonėse pateikimą.

Taigi, gretinant anglų ir lietuivų kalbų tinklalaidės išryškėja žanrų ir temų nulemti panašumai, tačiau atsiskleidžia ir abiejų kalbų savitos leksinės ypatybės. Tam tikriems aspektams įtakos turi ir socialiniai veiksniai. Edukacinės kategorijos tinklalaidėse išvelgiama universalių dalykų, kaip terminų ar susijusios teminės bei profesinės leksikos vartojimas, šnekamajai kalbai būdingi žodžių formų trumpinimai ir pašnekovų kalbėsenos ar net elgsenos panašumai. Pastebima, kad didelis sąvokinės leksikos tanktis būdingas abiejų kalbų tinklalaidėse, bet gramatinis kondensavimas labiau būdingas anglų kalboje.

Išvados

1. Tinklalaidės nauja garsinės medijos rūšis. Jos yra laisvos prieigos, tad klausytis gali visi norintys, kadangi girdimą dialogą ar monologą galima susistabdyti ar atsukti, tinklalaidės vis labiau populiarėja. Be laisvos prieigos, yra ir laisvas kūrimas. Kadangi tinklalaidės galima kelti į įvairias platformas, jas kurti gali visi panorėję, tad ir tinklalaidžių kategorijų yra gausu. Viena iš jų – edukacinės tinklalaidės, kurioms būdingas ne tik švietėjiškas turinys, bet ir kalbos spontaniškumas.
2. Priklausomai nuo aptariamoms mokslų šakoms, edukacinės tinklalaidės pasižymi įvairių terminų vartojimu, kas būdinga lietuvių ir anglų kalbų edukacinėms tinklalaidėms. Lietuvių kalboje dažni kodų kaitų atvejai, galima rasti mokslo kalbai nebūdingų leksinių aspektų, kaip deminutyvai ar žargonas. Anglų kalboje dažni šnekamajai kalbai būdingi formų trumpinimai bei aptinkama humoro elementų. Toks mokslinio stiliaus ir sakytinei kalbai būdingų elementų maišymas parodo, kad tinklalaidės yra tipiška kalbiška nereguliuojamo elektroninio diskurso apraška.
3. Epizoduose apie tiksluosius mokslus kalbinamos moterys, o apie technologijas ir jų kaitą pasisako vyrai. Pastebėta, kad amžius gali turėti įtakos dialogo eigai. Vyresni vedėjai labiau linkę įsitraukti į pokalbį, dažnai papildo pašnekovus, kartais pajuokauja, o jaunesni vedėjai labiau susitelkę į klausimų uždavimą, kartais gali pataisyti pašnekovą, bet dažniausiai leidžia pasireikšti svečiui, todėl galima manyti, kad amžiaus kriterijus daro įtaką tinklalaidžių leksikai. Visgi kodų kaita bei formų trumpinimai būdingi visiems. Labiausiai išsiskyrė humoro elementai, kurie pastebėti vieno vedėjo kalboje, tačiau jie dalis jos profesijos – vedėjas komikas. Epizoduose lietuvių kalba deminutyvai bei žargonas vartojamas pašnekovų, o vedėjas labiau linkęs kalbą pajavairinti frazeologizmais.
4. Gretinamasis edukacinių tinklalaidžių leksinės raiškos tyrimas atskleidė, kad abiejų kalbų tinklalaidėse sąvokinis tankis yra tikrai didelis. Nors mokslo kalbai formų trumpinimas, kodų kaita, deminutyvai ir kita leksika nebūdinga, tačiau kai mokslas transliuojamas sakytine tuo metu vykstančia kalba, atsiranda minėtų variantų. Didžiausias skirtumas tarp epizodų lietuvių ir anglų kalbomis yra minėta kodų kaita ir nevienodo intensyvumo gramatinis kondensavimas. Nors įvairių sričių terminija vartojama abejose kalbose, tačiau lietuvių kalba išsiskiria deminutyvų, frazeologizmų bei žargono vartojimu, o anglų kalboje randama humoro elementų.

Literatūros sąrašas

1. Adolphs, S., & Schmitt, N. (2003). Lexical coverage of spoken discourse. *Applied linguistics*, 24 (4), 425–438. [žiūrėta 2021 04 19]. Prieiga per internetą: <https://academic.oup.com/applij/article/24/4/425/213596?login=true>
2. Akanbi, T. A., & Aladesanmi, O. A. (2014). The use of indigenous language in radio broadcasting: A platform for language engineering. *Open Journal of Modern Linguistics*, 4 (04), 563. [žiūrėta 2021 03 15]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/276497910_The_Use_of_Indigenous_Language_in_Radio_Broadcasting_A_Platform_for_Language_Engineering
3. Alešiūnaitė, L. ir Peleckienė, A. (2013). Būdingiausias leksikos klaidos studentų kalboje: analizė ir taisymo metodika. *Žmogus kalbos erdvėje*, 643–650. [žiūrėta 2021 04 26]. Prieiga per internetą: <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2013~1478611072213/>
4. Balčiūnienė, I., ir Simonavičienė, L. (2014). Kiekybinis klausiamųjų šnekamosios lietuvių kalbos pasakymų tyrimas. *Lietuvių kalba*, (3). [žiūrėta 2021 04 10]. Prieiga per internetą: <https://www.zurnalai.vu.lt/lietuviu-kalba/article/view/22873>
5. Baume, C., Plumbley, M. D., & Calic, J. (2015). Use of audio editors in radio production. *Audio Engineering Society Convention 138. Audio Engineering Society*. [žiūrėta 2021 03 17]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/283830450_Use_of_audio_editors_in_radio_production
6. Berry, R. (2015). A golden age of podcasting? Evaluating Serial in the context of podcast histories. *Journal of Radio & Audio Media*, 22 (2), 170–178. [žiūrėta 2021 02 25]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/284195899_A_Golden_Age_of_Podcasting_Evaluating_Serial_in_the_Context_of_Podcast_Histories
7. Berry, R. (2016). Podcasting: Considering the evolution of the medium and its association with the word ‘radio’. *Radio Journal: International Studies in Broadcast & Audio Media*, 14 (1), 7–22. [žiūrėta 2021 02 17]. Prieiga per internetą: <https://www.semanticscholar.org/paper/Podcasting%3A-Considering-the-evolution-of-the-medium-Berry/118b6d5c78143f9ee5f18b1ad5a8d6a0b811698f>
8. Birch, H., & Weitkamp, E. (2010). Podologues: conversations created by science podcasts. *New Media & Society*, 12 (6), 889–909. [žiūrėta 2021 05 08]. Prieiga per internetą: https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1461444809356333?casa_token=hEw3M8NzNWwAAAAA:lzcRHOiD37dCLY5mIaWfkgztUtv0HRqdaWVtMqnI7_6IxIrAPjcs_FS3WEwtKfYbxtzdDi1hVF11
9. Bonini, T., Fesneau, E., Perez, J. G. I., Luthje, C., Jedrzejewski, S., Pedroia, A., Rohn, U., Sellas, T., Starkey, G., & Stiernstedt, F. (2014). ‘Radio formats and social media use in Europe – 28 case studies of public service practice’. *The Radio Journal – International Studies in Broadcast & Audio Media*, 12 (1-2), 89–107. [žiūrėta 2021 03 02]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/282908345_Radio_formats_and_social_media_use_in_Europe_-_28_case_studies_of_public_service_practice/link/5890d33aa6fdcc1b41453356/download

10. Cann, A. J. (2007). Podcasting is dead. Long live video!. *Bioscience Education*, 10 (1), 1–4. [žiūrėta 2021 03 02]. Prieiga per internetą: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.3108/beej.10.c1>
11. Cebeci, Z., & Tekdal, M. (2006). Using podcasts as audio learning objects. *Interdisciplinary Journal of E-Learning and Learning Objects*, 2 (1), 47–57. [žiūrėta 2021 02 17]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/260943340_Using_Podcasts_as_Audio_Learning_Objects
12. Celiešienė, V. (2012). Kompiuterijos naujažodžiai tinklaraštininkų kalboje. *Santalka: filologija, edukologija*, 20 (1), 26–35. [žiūrėta 2021 04 25]. Prieiga per internetą: <https://www.lituanistika.lt/content/38684>
13. Chambers, T. (2006). The state of Spanish-language radio. *Journal of Radio Studies*, 13 (1), 34–50. [žiūrėta 2021 05 08]. Prieiga per internetą: https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1207/s15506843jrs1301_3?casa_token=njBjJePbzVIAAAAA:R1RAwvwC87yGx6WstlbOjwXf7oDF0_um4T9lfS0TCWQL3EI4GHFv18IN-nssgbCtrwajayoihXJc
14. Clifton, A., Pappu, A., Reddy, S., Yu, Y., Karlgren, J., Carterette, B., & Jones, R. (2020). The Spotify Podcasts Dataset. *arXiv preprint arXiv:2004.04270*. [žiūrėta 2021 02 25]. Prieiga per internetą: <https://arxiv.org/abs/2004.04270>
15. Corl, F. M., Johnson, P. T., Rowell, M. R., & Fishman, E. K. (2008). Internet-based dissemination of educational video presentations: A primer in video podcasting. *American Journal of Roentgenology*, 191 (1), W23–W27. [žiūrėta 2021 03 02]. Prieiga per internetą: <https://www.ajronline.org/doi/pdfplus/10.2214/AJR.07.2637>
16. Dabašinskienė, I. (2009). Šnekamosios lietuvių kalbos morfologinės ypatybės. *Acta Linguistica Lithuanica*, 60, 1–15. [žiūrėta 2021 04 10]. Prieiga per internetą: <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2009~1367167159055/>
17. Drew, C. (2017). Educational podcasts: A genre analysis. *E-Learning and Digital Media*, 14 (4), 201–211. [žiūrėta 2021 04 25]. Prieiga per internetą: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2042753017736177>
18. Foster, P., Tonkyn, A., & Wigglesworth, G. (2000). Measuring spoken language: A unit for all reasons. *Applied linguistics*, 21 (3), 354–375. [žiūrėta 2021 05 19]. Prieiga per internetą: <https://academic.oup.com/applij/article-abstract/21/3/354/154127>
19. Geoghegan, M. W., & Klass, D. (2008). *Podcast solutions: The complete guide to audio and video podcasting*, 1–9. Apress. [žiūrėta 2021 03 20]. Prieiga per internetą: https://books.google.lt/books?hl=lt&lr=&id=bT8nCgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR16&dq=podcast+editing&ots=YyAA1zyOdm&sig=NJ4XfIm572EfYDxs6XSafFigcLk&redir_esc=y#v=onepage&q=podcast%20editing&f=false
20. Griffin, Z. M., & Ferreira, V. S. (2006). Properties of spoken language production. *Handbook of psycholinguistics*, 21–59. Academic Press. [žiūrėta 2021 04 15]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/279427768_Properties_of_Spoken_Language_Production
21. Guikema, J. P. (2009). Discourse analysis of podcasts in French. *Electronic discourse in language learning and language teaching*, 169–190. [žiūrėta 2021 03 20]. Prieiga per internetą: <https://books.google.lt/books?hl=lt&lr=&id=o7RIW8OV84YC&oi=fnd&pg=PA169&dq=podca>

- [st+lexical+analysis&ots=bSsLuuJwup&sig=uYnSB4AXy9wVcCIUH-qLkq5IFlw&redir_esc=y#v=onepage&q=podcast%20lexical%20analysis&f=false](#)
22. Hay, J. (2000). Functions of humor in the conversations of men and women. *Journal of pragmatics*, 32 (6), 709–742. [žiūrėta 2021 05 09]. Prieiga per internetą: <https://www.ffri.hr/~ibrdar/komunikacija/seminari/Hay,%202000%20-%20Functions%20of%20humor%20in%20converstionas%20of%20men%20and%20w.pdf>
  23. Jham, B. C., Duraes, G. V., Strassler, H. E., & Sensi, L. G. (2008). Joining the podcast revolution. *Journal of Dental Education*, 72 (3), 278–281. [žiūrėta 2021 02 25]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/5534787_Joining_the_Podcast_Revolution
  24. Kay, R. H. (2014). Developing a Framework for Creating Effective Instructional Video Podcasts. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 9 (1). [žiūrėta 2021 03 02]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/260984916_Developing_a_Framework_to_Create_Effective_Problem-Based_Video_Podcasts
  25. Kamandulytė, L., ir Tuškevičiūtė, M. (2008). Būdvardžio vartojimo skirtumai sakytinės kalbos registruose. *Darbai ir dienos*. Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla, 50. [žiūrėta 2021 04 13]. Prieiga per internetą: <https://www.vdu.lt/cris/handle/20.500.12259/32685>
  26. Kamandulytė-Merfeldienė, L. (2018). Svetimų kalbų intarpai sakytinėje lietuvių kalboje. *Lietuvių kalba*, (12), 1–18. [žiūrėta 2021 04 13]. Prieiga per internetą: <https://www.zurnalai.vu.lt/lietuviu-kalba/article/view/22518>
  27. Kamandulytė-Merfeldienė, L., ir Balčiūnienė, I. (2016). Funkciniai pasakymų tipai sakytinėje lietuvių kalboje. *Tarp eilučių: lingvistikos, literatūrologijos, medių erdvė: mokslinių straipsnių rinkinys [elektroninis išteklius] = Thought elaboration: linguistics, literature, media expression: Collection of scientific articles*. Vilnius: Vilnius University, 2016,(2015). [žiūrėta 2021 04 13]. Prieiga per internetą: <https://www.vdu.lt/cris/handle/20.500.12259/1389>
  28. Lister, M., Dovey, J., Giddings, S., Kelly, K., & Grant, I. (2009). *New media: A critical introduction*. Taylor and Francis. [žiūrėta 2021 03 15]. Prieiga per internetą: https://books.google.lt/books?hl=lt&lr=&id=gMx-AMRg3A0C&oi=fnd&pg=PP1&dq=new+media&ots=kX4qhIXJE6&sig=1RIE9mjutI_b9MMqAX9m4_vcc98&redir_esc=y#v=onepage&q=new%20media&f=false
  29. Marcinkevičienė, R. (2009). Gimberinė lingvistika. Jūs turite teisę tylėti...: humoro ir satyros rinktinė. Vilnius: Versus aureus, 2009. [žiūrėta 2021 05 09]. Prieiga per internetą: <http://donelaitis.vdu.lt/lkk/pdf/gimber.pdf>
  30. Matthews, K. (2006). Research into podcasting technology including current and possible future uses. *Electronics and Computer Science, University of Southampton*, 88. [žiūrėta 2021 02 25]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/228853099_Research_into_podcasting_technology_including_current_and_possible_future_uses
  31. Miliūnaitė, R. (2008). Tinklaraščių kalbos vieta dabartinės lietuvių kalbos vartosenos schemeje. *Lietuvių kalba*, (2), 1–12. [žiūrėta 2021 04 02]. Prieiga per internetą: <https://www.zurnalai.vu.lt/lietuviu-kalba/article/view/22891>
  32. Nauckūnaitė, Z. (2003). Loginiai ir lingvistiniai sakytinės ir rašytinės raiškos skirtumai. *Žmogus ir žodis*, 78–83. [žiūrėta 2020 04 07]. Prieiga per internetą: <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2003~1367159678737/>

33. Nevinskaitė L. ir Tamaševičius G. (2019). Ar preskriptyvizmas veikia? Taisomi žodžiai Lietuvos radijo ir TV eteryje 1960–2010. *Taikomoji Kalbotyra*, (13), 20–37. [žiūrėta 2021 03 20]. Prieiga per internetą: <https://www.zurnalai.vu.lt/taikomojikalbotyra/issue/view/1455>
34. Nurmukhamedov, U., & Sharakhimov, S. (2021). Corpus-Based Vocabulary Analysis of English Podcasts. *RELC Journal*, 1–15. [žiūrėta 2021 03 20]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/349106126_Corpus-Based_Vocabulary_Analysis_of_English_Podcasts
35. O'Bannon, B. W., Lubke, J. K., Beard, J. L., & Britt, V. G. (2011). Using podcasts to replace lecture: Effects on student achievement. *Computers & Education*, 57 (3), 1885–1892. [žiūrėta 2021 03 20]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/220140076_Using_podcasts_to_replace_lecture_Effects_on_student_achievement
36. Ranasuriya, D. (2015). Effects of radio and television media on language. *Journal of mass communication and journalism*, 5 (265), 1–6. [žiūrėta 2021 03 15]. Prieiga per internetą: <https://www.semanticscholar.org/paper/Effects-of-Radio-and-Television-Media-on-Language-Ranasuriya/fe480c13b65824bb75593ef2f54273c095064646>
37. Regner, T. (2020). Crowdfunding a monthly income: an analysis of the membership platform Patreon. *Journal of Cultural Economics*, 1–10. [žiūrėta 2021 02 28]. Prieiga per internetą: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10824-020-09381-5>
38. Robson, N., & Greensmith, J. (2009). Educational podcasts: Some early evidence and thoughts. *International Journal of Management*, 8 (3), 108. [žiūrėta 2021 04 25]. Prieiga per internetą: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.621.1595&rep=rep1&type=pdf>
39. Rudaitienė, V. (1991). Dėl kai kurių tarptautinių ir lietuviškų žodžių vartojimo šnekamojoje bendrinėje kalboje. *Acta Linguistica Lithuanica*, (29), 118–127. [žiūrėta 2021 04 26]. Prieiga per internetą: <http://journals.iki.lt/actalinguisticalithuanica/article/view/1571>
40. Sandars, J. (2009). Twelve tips for using podcasts in medical education. *Medical teacher*, 31 (5), 387–389. [žiūrėta 2021 05 08]. Prieiga per internetą: https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/01421590802227958?casa_token=W2BmD0kZDHUAAAAA%3A1rbbQwDyw4v0H7krg84fSWt1yb-syHc9hUKwkN_Fc8g3iWubdQcZHLyGFL3WPZQIE1oANINw9f_y
41. Savickienė, I. (2000). Linksniai šnekamojoje kalboje. *Darbai ir dienos*, 24, 89–98. [žiūrėta 2021 04 10]. Prieiga per internetą: <https://etalpykla.lituanistikadb.lt/object/LT-LDB-0001:J.04~2000~1367182708027/>
42. Sharpe, M. (2020). A review of metadata fields associated with podcast RSS feeds. *arXiv preprint arXiv:2009.12298*. [žiūrėta 2021 03 05]. Prieiga per internetą: <https://arxiv.org/abs/2009.12298>
43. Spinelli, M., & Dann, L. (2019). *Podcasting: The audio media revolution*. Bloomsbury Publishing USA. [žiūrėta 2021 02 17]. Prieiga per internetą: https://books.google.lt/books?hl=lt&lr=&id=QSR7DwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR3&dq=audible+revolution&ots=F09w-t4lqO&sig=b1Y6XpFVT_W4OpqNS5v9iVx8wYM&redir_esc=y#v=onepage&q=audible%20revolution&f=false
44. Steinfeld, N., & Laor, T. (2019). New arenas or more of the same? Public and commercial radio stations on Facebook. *Journal of Radio & Audio Media*, 26 (2), 194–209. [žiūrėta 2021 05 08]. Prieiga per internetą:

https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/19376529.2018.1431890?casa_token=F4UEBa6ZfFwAAAAA%3AGu6DIOnodO6PcGktrCysL4phPtvqSZRCsO5HMF1LfEI7CXkA1IFUXjUTbCVoAtFi1dIzFseTo2fl

45. Stonkienė, M., ir Janiūnienė, E. (2020). Tinklaidės neformaliajame mokymesi: socialinių medijų naudojimas asmeninės mokymosi aplinkos, asmeninio mokymosi tinklo kūrimui. *Informacijos mokslai*, 88, 46–65. [žiūrėta 2021 02 25]. Prieiga per internetą: <https://www.zurnalai.vu.lt/informacijos-mokslai/article/view/17462>
46. Sullivan, J. L. (2019). The platforms of podcasting: Past and present. *Social Media+ Society*, 5 (4). [žiūrėta 2021 02 25]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/337610582_The_Platforms_of_Podcasting_Past_and_Present
47. Svavarsdóttir, Á., Paatola, U., & Sandøy, H. (2010). English influence on the spoken language—with a special focus on its social, semantic and functional conditioning. *International Journal of the Sociology of Language* (204), 43–58 . [žiūrėta 2021 04 15]. Prieiga per internetą: https://www.researchgate.net/publication/249930554_English_influence_on_the_spoken_language_-_With_a_special_focus_on_its_social_semantic_and_functional_conditioning
48. Tamaševičius, G. (2008). Sociolingvistinis šnekamajai kalbai būdingos leksikos tyrimas. *Bendrinė kalba* (iki 2014 metų–Kalbos kultūra), (81), 206–217. [žiūrėta 2021 04 13]. Prieiga per internetą: <https://www.lituanistika.lt/content/20260>
49. van Miltenburg, E., Koolen, R., & Krahmer, E. (2018). Varying image description tasks: spoken versus written descriptions. *Proceedings of the Fifth Workshop on NLP for Similar Languages, Varieties and Dialects (VarDial 2018)*, 88–100. [žiūrėta 2021 04 02]. Prieiga per internetą: <https://www.aclweb.org/anthology/W18-3910.pdf>
50. Zhang, B. (2013). An Analysis of Spoken Language and Written Language and How They Affect English Language Learning and Teaching. *Journal of Language Teaching & Research*, 4 (4), 834–838. [žiūrėta 2021 04 02]. Prieiga per internetą: <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.657.2060&rep=rep1&type=pdf#page=188>

Informacijos šaltinių sąrašas

1. Apie (2020). *NARA*. [žiūrėta 2021 02 27]. Prieiga per internetą: <https://nara.lt/lt/about>
2. Cambridge Dictionary (2021). [žiūrėta 2021 05 02]. Prieiga per internetą: <https://dictionary.cambridge.org/>
3. Dabartinis lietuvių kalbos žodynas (2015). *Lietuvių kalbos išteklių informacinė sistema*. [žiūrėta 2021 05 02]. Prieiga per internetą: <http://lkiis.lki.lt/dabartinis>
4. Enciklopedinis kompiuterijos žodynas (2020). [žiūrėta 2021 05 06]. Prieiga per internetą: <http://www.ims.mii.lt/EK%C5%BD/>
5. Futurologija (2021). *Visuotinė lietuvių enciklopedija*. [žiūrėta 2021 05 09]. Prieiga per internetą: <https://www.vle.lt/>
6. Interactive Terminology for Europe (2021). [žiūrėta 2021 04 29]. Prieiga per internetą: <https://iate.europa.eu/home>
7. Konsultacijų bankas (2003–2020). *Valstybinė lietuvių kalbos komisija*. [žiūrėta 2021 02 25]. Prieiga per internetą: <http://www.vlkk.lt/konsultacijos>
8. Lietuvos respublikos terminų bankas (2005–2020). *Valstybinė lietuvių kalbos komisija*. [žiūrėta 2021 04 29]. Prieiga per internetą: <http://terminai.vlkk.lt/>
9. Metaduomenys (2020). *Enciklopedinis kompiuterijos žodynas*. [žiūrėta 2021 03 05]. Prieiga per internetą: <http://www.ims.mii.lt/EK%C5%BD/enciklo.html?word=metaduomenys>
10. Mokslo sriuba (2021). *Spotify*. [žiūrėta 2021 04 29]. Prieiga per internetą: <https://open.spotify.com/show/1I5StSrQFfg15HhiGHU1qd>
11. Podoktorantūros stažuotės. *Lietuvos mokslo taryba*. [žiūrėta 2021 04 21]. Prieiga per internetą: <https://www.lmt.lt/lt/mokslo-finansavimas/parama-karjerai-mobilumui-ir-sklaidai/podoktoranturos-stazuotes/2382>
12. Social polarization (2021). *Oxford Reference*. [žiūrėta 2021 05 11]. Prieiga per internetą: <https://www.oxfordreference.com/view/10.1093/acref/9780199599868.001.0001/acref-9780199599868-e-1721>
13. StarTalk Radio (2021). *Spotify*. [žiūrėta 2021 05 03]. Prieiga per internetą: <https://open.spotify.com/show/1mNsuXfG95Lf76YQeVMuo1>
14. Tinklaidė (2018). *Enciklopedinis kompiuterijos žodynas* (2020). [žiūrėta 2021 02 25]. Prieiga per internetą: <http://www.ims.mii.lt/EK%C5%BD/enciklo.html?word=tinklaid%EB>